

coanegra

Número 75 - Setembre 1990

Preu: 100 Ptes.

CAFETERIA

SA PLAÇA

Plaça Nova

ESCAPULONS

GUILLEM COLOMAR

CADA DIUMENGE A SA PLAÇA

fusteria

Bartomeu Canyelles Rubí

**TREBALLS DE FUSTERIA
EN GENERAL**

Bernat de Sta. Eugènia, 86 - Tel. 62 00 80

cafeteria - bar Comerç

local climatitzat
gelats - refrescs - tapes
un local ample i confortable per a tots

Plaça dels Hostals, 27 - 29 - Tel. 62 00 29

CONSTRUCCIONS

MATEU GARCIA LLINAS

Cuartel, 1º, nº. 12 (Camí de Coanegra)
Telèfon: 62 08 83

TALLERS T & B

-Reparació d'automobils en general
especialitat en SIMCA i CHRYSLER
servei de grua
Venda de Vespes i Vespinos

Plaça Jaume III
Tels. 62 04 74 - 62 01 52 - 62 06 70

CAIXA DE PENSIONS

"laCaixa"

Estudi
fotogràfic
*Llorenç
Frontera*

Plaça Hostals, 44
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. 14 00 52

coanegra

**PUBLICACIÓ MENSUAL
DE L'O.C.B.
DE SANTA MARIA
DEL CAMÍ**

**DEPÒSIT LEGAL
P.M. 381-1981**

EDITA
Obra Cultural Balear
de Santa Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ
Bernat Calafat Vich
Pere Josep Calafat Vich
Magdalena Canyelles Ferrer
Ramon Canyelles Canyelles
Rafel Pizà Ordinas
Joan Serra Mercadal
Mateu Vich Coll

COL·LABOREN
Antoni Amengual
Tomeu Grau
Antoni Oliver
Miquel Sastre

PORTADA
Fotografia de Rafel Pizà

**REDACCIÓ,
ADMINISTRACIÓ
I PUBLICITAT**
Batle Bartomeu Simonet, 5
07320 Santa Maria del Camí

IMPRESA A
Informacions Llevant S.A.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28, Manacor

Els articles publicats en aquesta
revista sols expressen l'opinió dels
seus autors.

EDITORIAL

UN GOVERN DE COALICIÓ A L'AJUNTAMENT

Santa Maria del Camí ja té nou govern municipal. En els darrers mesos els aconeteixements s'han precipitat i la crisi declarada dins el Partit Popular s'ha resolt finalment (o momentàniament) amb la substitució del govern conservador que en els darrers set anys ha comandat la vila per una coalició progressista encapçalada pel nacionalista Mateu Morro. Aquests fets ens mouen a una doble reflexió:

En primer lloc una innegable preocupació pel que pugui passar a partir d'ara. En aquest sentit resulta prou gràfic l'excèpticisme mostrat per Pep Estarellas en el sentit de no creure que una coalició tan diversa pugui permetre una bona entesa entre els seus propis integrants. En Pep sap de què parla perquè ha patit en pròpia carn les desavenències entre la gent del seu propi partit. I val a dir que tenim la impressió de que aquest excèpticisme el comparteixen molts de santamariers perquè realment «a priori» sembla difícil que un grup tan remescat (nacionalistes, socialistes, centristes i ex-conservadors) sigui capaç de formar un equip de govern conjuntat i coherent. De totes maneres, això encara està per veure.

En segon lloc, i a pesar del que acabam de dir, ens sembla que a mesura que la crisi ha anat progressant s'ha anat veient més clar que la moció de censura era necessària. Des de les nostres pàgines hem desaprovat reiteradament la gestió de la majoria conservadora, gestió que consideram globalment com a negativa llevat d'honorables excepcions. Però el que ha fet inevitable i necessària la moció probablement no ha estat tant la deficient gestió sinó la pròpia debilitat de l'equip de govern del P.P.. En realitat són ells mateixos que s'han fet «l'hara-kiri» polític per culpa de les seves lluites internes Santandreu-Mesquida. El P.P. ha estat incapaç de conservar la unitat interna, la capacitat dialogant del seu batle no ha estat suficient, i una vegada consumada la ruptura l'Ajuntament anava cap a un carreró sense sortida, amb un govern en minoria, que sortia derrotat dels plenaries, incapaç d'arribar a un compromís amb les altres forces polítiques, compromís que era inevitable si es volia salvar una cosa tan important com és la governabilitat de la institució. Era necessari un pacte impulsat des del P.P. que assegurés un govern estable, però aquest hipotètic pacte era impossible perquè després de la criticada gestió dels populars era evident que cap força de l'oposició estava disposada a prestar-se a tal pacte. I a partir d'aquí també es va fer evident que l'única sortida viable era precisament l'acord entre totes les forces de l'oposició.

No ens volem posar tràgics, però si aquesta proposta falla (i alguns profetitzen que fallarà) ens trobarem davant una situació extremadament delicada. Potser la millor solució, en el terreny purament especulatiu, hauria estat la celebració d'eleccions anticipades, però l'ordenament jurídic no contempla aquesta possibilitat a nivell local. De manera que l'única recepta bona ara mateix és que a partir d'ara els nostres polítics actuïn amb molt de seny. Es demanar Massa?

NOTA DE LA REDACCIÓ

Recordam als lectors que envien les seves cartes perquè siguin publicades a la nostra revista que és imprescindible en cas de que vagin firmades només amb inicials o amb pseudònim que el seu autor ens indiqui apart el seu nom i llinatges i la seva adreça.

Igualment es fa l'avertiment de que tampoc seran publicades aquelles cartes que puguin ofendre la dignitat de les persones o que suposin una violació de la intimitat personal o que atemptin contra el dret a la pròpia imatge reconegut en l'ordenament jurídic.

EL POBLE DE STA. MARIA VA DONAR UNA LLIÇÓ DE CONVIVÈNCIA

«Aquest era l'aspecte que oferia la sala de sessions»

El passat dia 21 d'Agost la nostra vila va viure una jornada històrica. Per primera vegada des de la re-instauració del pluralisme polític, un batle de tendència progressista encapçalà el govern municipal gràcies a una entesa entre diferents forces polítiques que ha permès configurar un govern municipal de coalició.

El plenari a celebrar en vistes a debatre la moció havia aixecat un gran interès que es confirmà després amb una important assistència de públic. Els dies anteriors al plenari el poble va haver de suportar una campanya d'intoxicació col·lectiva contra la persona d'en Mateu Morro, concretada en unes cartes d'evident mal gust repartides de casa en casa i en unes ocavetes anònimes (?) insultant al candidat nacionalista, en un clar intent de propiciar un clima tens i de violència que contribuís a desestabilitzar l'acte de la sessió plenària. Per això alguns pensaven que el dia 21 la Casa de la Vila podia convertir-se en una desagradable mostra d'enfrontaments entre els partidaris i els contraris a la moció. Però afortunadament no va ser així. L'acte va transcórrer sense incidents d'importància gràcies al comportament correcte de les dues «aficions» congregades. El poble de Sta. Maria, sense distinció de color polític, va demostrar que no vol respondre a les provocacions dels fanàtics i que està per la pau i la convivència democràtica. Només alguns crits que, des de l'exterior de l'edifici, es deixaren sentir en senyal de protesta, posaren una nota una mica discordant, però la cosa no passà de la pura anècdota. D'altra banda, tant el batle que sortia com el que entrava varen ser llargament aplaudits després de les seves respectives intervencions en el debat i també posteriorment quan abandonaren la Casa de la Vila.

Naturalment, la sessió va tenir el seu anecdotari. En primer lloc la intensa calor, fenòmen meteorològic agreujat per l'aglomeració humana concentrada dins el recinte i a l'escala. Els primers en arribar varen ser els tres regidors no nacionalistes de la coalició, després ho feren els tres regidors nacio-

nalistes i finalment els conservadors. Acompanyava al batle el secretari del PP-Balears, José María Berastiaín, que anava acompanyat d'un petit sèquit de persones que prengueren posicions dins les oficines de l'Ajuntament i des d'allà, còmodament instal·lats, seguiren les incidències del plenari. També hi havia altres personatges del PP., del PSM i d'altres partits que arribaren de fora per assistir al debat, però no gaire gent, tampoc. En canvi, periodistes, sí que n'hi havia molts.

La sessió començà puntualment amb la lectura per part de la secretària del text de la moció i de l'informe jurídic. Immediatament el batle pronuncià el seu parlament, que va ser aplaudit, i posteriorment va intervenir el candidat de la coalició, Mateu Morro, sentint-se en el moment de començar a parlar alguns crits que provenien de la plaça, on hi havia concentrat un grup de partidaris del P.P. (mentre que a dins l'edifici eren majoria els simpatitzants de la coalició PSM-CDS-PSOE), però aquestes manifestacions de contrarietat s'acallaren tot d'una (o almanco no se sentien de dins la sala) i el secretari general del P.S.M. va poder pronunciar amb tota normalitat el seu parlament. En acabar va ser llargament aplaudit i sense més intervencions es procedí a la votació que donà el resultat de sis vots a favor de la moció que proposava en Mateu Morro com a batle per quatre vots (els 4 conservadors) en contra. Aleshores els regidors del P.P. excepte en Pep abandonaren la sala (en un gestic poc elegant) i el batle que entrava i el que sortia es donaren la mà. Posteriorment el regidor Tomeu Cañellas s'ho repensà i tornà a la sala.

Finalment, el nou batle va fer la promesa protocolària del càrrec (més aplaudiments) i es donà per acabada la sessió entre abraçades i felicitacions a Mateu Morro. Quan sortiren a la plaça ambdós polítics protagonistes de l'acte varen seguir rebent mostres d'adhesió dels seus partidaris i tot va acabar de manera pacífica i civilitzada. Com ha de ser.

«Un grup de gent concentrat a la plaça»

Per tal de facilitar una informació el més fidedigna possible de les paraules que pronunciaren, en primer lloc en Josep Estarellas en contra de la Moció i després Mateu Morro en defensa de la Moció, hem decidit fer una transcripció dels parlaments que realitzaren.

PARLAMENT DE JOSEP ESTARELLAS

Demana la paraula per enfrontar-me a aqueixa moció.

Bé, vull dir que m'enfront a una Moció de Censura que considero totalment injusta i negativa per la bona convivència democràtica del nostre poble, no ja perquè ja m'afecta personalment, sinó perquè aqueixa Moció no respon a una necessitat perentòria que la faci inevitable, sinó que tan sols a uns interessos d'uns grups determinats de persones que lo que cerquen és aconseguir el poder, o en aquest cas destronar del poder a unes persones que des de fa una sèrie d'anys que el mantenen, lo que ve a ser lo mateix.

És una Moció que ni siquiera té un fonament polític, basta veure els grups que la firmen, de diverses opcions que no tenen res a veure políticament i dels «apoios» que esperen aconseguir, he dit que aquesta Moció afecta greument la consociació democràtica del nostre poble, jo agrairia que de cara al futur els firmants de la Moció no fessin gaire pressumpció de demòcrates, ja sé que és una «arma legal» i que la Llei ho empara, però també jo lo que vull dir és que segons el Real Diccionari, «Democràcia és un règim polític en què el poble exerceix la sobirania», llavors ja m'explicareu, en aquest cas, què pinta el poble de Santa Maria a aquesta Moció. La realitat, és que la majoria de gent, gent senzilla i modesta, la gent que va a comprar i que circula pel poble, aquesta majoria silenciosa, la qual sempre no se la té mai en compte, no entén ni ho entendre mai com és possible que per elegir uns representants a l'Ajuntament s'hagin de fer unes campanyes electorals, s'hagi de fer propaganda, se'ls hagi d'anar a cercar a ca seva, se'ls hagi de dir que han d'acudir a dipositar la papereta perquè allò és important per la democràcia i així molts ho fan, ara lo que no crec que entendran és com un acte tan important com aqueix, com és rellevar a la màxima autoritat a dins el poble, que ells no hi tinguin res a dir. Jo crec que vultros, firmants d'aqueixa Moció, ja no a n'en Pep Estarellas i al seu grup sino que al poble li fes un mal irreparable, perquè he de considerar que la democràcia encara és una cosa jove i nova, i que amb aquesta actitud, que jo no voldria pensar que fos intencionada, lo que s'aconsegueix és que molta de gent s'anirà abstenint a futures confrontacions electorals, per què diran: «perquè hem d'anar a votar si després passa lo que passa?».

Parlant dels motius que s'exposen a aquesta Moció, són tant generals, tan partidistes i oportunistes, tant repetits que francament que entrar-hi a fons amb ells no val la pena la seva defensa. Ja que tanmateix els que ho han firmat ja tenen les coses clares. Lo que també els voldria dir, és que alguns d'ells que sempre s'umplen la boca de la participació popular, la paraula que sempre pronuncien,

i que en aquest cas no hagués estat de més que aquests motius que han exposats els haguessin exposats al poble, els haguessin reunits, els haguessin duit a ca seva, els haguessin fet comprendre i dit el que noltros hem fet malament, nosaltres ens haguéssim procurat defensar el millor possible, i que el poble amb les seves firmes o el seu referèndum, amb el que fos, hagués estat el que hagués dit la darrera paraula.

Aquests arguments que s'exposen són totalment calcats dels que es varen indicar a la passada campanya electoral, ben exactes, amb uns resultats que per no humiliar-vos no vos llegiré, la trista realitat és que no heu digerit la debacle electoral, per tant tot lo que digui no farà canviar la vostra postura.

En canvi, sí que voldria dir a la persona que és la clau de què pugui triuñar aquesta Moció, tampoc ho tenc perquè convèncer-te de res perquè has estat durant aquests anys treballant colze a colze amb tots noltros i saps perfectament quina és la nostra forma d'actuar. I per tant damunt els punts que s'exposen a aquesta Moció de Censura, igual que el batle ell també té greus responsabilitats. Jo només te voldria dir Vicenç, que molts de punts d'aqueixa moció, ja he dit que t'afecten a tu, i que has estat el blanc de molts d'atacs directes i terribles i fins i tot personals de firmants d'aqueixa moció i que se t'han dirigit des d'aquestes cadires moltes vegades, i també des del bolletí del PSM que se publica mensualment a aquest poble del qual no val la pena ni anomenar el nom, només s'ha de dir d'aquest bolletí que té una gran labor, que ha fet de crítica infatigable i tenaç contra la majoria governant, i coneixent-los no em cap cap dubte de què seguiran amb aquesta línia, no la vull dubtar, encara que en el futur el batle sia un dels principals redactors d'aquest bolletí.

Per tocar un poc els temes que són els motius de la Moció de Censura entre d'altres, no els tocaré a tots, sols un parell i no em vull estendre:

Primer una política d'irregularitats de tota casta, menyspreant constantment el marc legal vigent. Jo quan surt de ca meua ja mir pels cantons, perquè a qualsevol moment donat me veig a qualsevol d'aquests pasquins de «l'Oeste» amb allò de «Se Busca», ja que pareix que he estat vulnerant la llei totalment. Hem fet les coses lo millor que hem sabut, no vol dir que els hagem fetes sempre bé, i lo que passa, és que lògicament moltes vegades no s'han fetes per l'oposició.

Segon, és el cavall de batalla de fa una sèrie d'anys, és l'assump-

PERRUQUERIA MIQUEL SASTRE

EL DARRER EN MODA PEL CABELL

*Tractaments capilars *Centre anticaiguda

SABEM DE MODA
SABEM DE CABELL

Bisbe Perelló, 4

Santa Maria

SA
GERRERIA
CERÀMICA SERRA

Carretera d'Inca
Tel. 62 01 71

te de festes, que s'ha abutiat el pressupost, que s'ha gastat una barbaritat, unes 35.000 pessetes diàries, coses que no és la realitat, no vull dir que s'hagi gastat ni poc ni molt, però no s'ha gastat això. Jo vull dir que aquest «gasto» val la pena, en aquest poble s'ha recuperat moltes festes populars, s'han potenciat festes com Sant Antoni, com els foguerons, com el carnaval. I ha estat sempre teoria del grup governant que Sa Fira també s'havia de potenciar al màxim, i crec que ha valgut la pena aquest esforç perquè Santa Maria ha estat més coneguda gràcies a aquesta Gran Fira que feim amb un esforç econòmic considerable, que creim que és lo que s'ha de fer. I el que dubt molt cas de què triu la Moció, cosa que no dubt tampoc, és que els gastos amb aquesta partida se vagin minvant molt, sinó el temps ens donarà la raó.

Manca de controls en les despeses dedicades a sopars, altres actuacions, etc. També amb els sopars, tampoc hem sopat tantes vegades amb càrrec a les arques municipals, lo que passa que per potenciar la fira considerem oportú convidar a aquestes persones que duen el seu bestiar i que ja estan bastant desprotegides, i acabem sempre amb un sopar, igual que les persones que el diumenge dematí, que en un dia de festa se passen tot el dematí ajudant a dirigir el tràfic ajudant a col·laborar amb una compensació econòmica bastant magreta, també, aquesta gent té dret a un sopar. L'any passat és cert que hi va haver un gasto un poc extraordinari, vàrem tenir la inauguració de la il·luminació del Camp d'Esports i amb un equip anomenat com és el Mallorca Atlètic que vengueren totalment gratuït, lo mínim que podíem fer també era que sopassin els equips que havien vingut. Per tant això dels sopars, la veritat que hi hem anat qualche vegada, però si estam grassos no és a causa dels sopars de l'ajuntament.

Desinterès per la política cultural i la política social. De la política cultural no sé que entenen els firmants de la Moció; si és que són aquests grans actes que de cara a la propaganda i de cara a l'exterior, tal vegada sí que no n'hem fet res. Però la política «d'apoiar» als grups que han volgut fer alguna activitat, sempre hem estat darrera ells. Jo vull recordar el que s'ha fet en l'aspecte musical, només com a botó, hem passat de no tenir... a tenir amb «l'apoio» de l'Ajuntament que va ser el que la va relançar a la Banda de Música, que crec que en aquests moments és l'orgull del poble, i bastants de pobles una mica més grans o més importants no en categoria sinó que en habitants... la banda de música s'ha convertit també, i s'ha potenciat una escola de música, unes corals, etc.

I el demés que se venia fent abans de nosaltres, tampoc no se feia gaire cosa, hem anat mantenint els concursos de pintura, etc, tot el que hem pogut.

Funcionament antidemocràtic de la corporació, caracteritzat per la marginació dels regidors que no són del PP. Bueno, això tampoc no és cert, tal vegada no he sabut integrar-vos dins el grup que duu endavant aquest ajuntament, però també lo que puc dir és que tal vegada tampoc heu tengut un gran interès en col·laborar amb nosaltres, «salvo» algunes excepcions i casos aïllats, no crec que la vostra postura hagi estat de col·laboració i a vegades fa molt mal d'in-

tentar una aproximació. Jo només vull recordar que moltes vegades a actes oficials, ni «siquiera» a n'això se vos ha convidat, poques vegades heu assistit en aquests actes, han vingut les autoritats d'aquesta Comunitat Autònoma, no sé si perquè el President o autoritats de la Comunitat Autònoma no eren del vostre «agrado» total.

Oposició a la democratització interior després d'haver perdut la majoria, és vera, hi va haver converses, hi va haver una oferta de part del cap de l'oposició, oferta que en realitat era molt «leonina» diguem, hi va haver una contraoferta a la qual els hi oferíem formar part del govern municipal, a la comissió de govern que no varen acceptar, senzillament no ens vàrem entendre i no vàrem poder acceptar el que ells ens demanaven.

També per la negativa al control democràtic, mai ens hem negat al control democràtic, però el controlar duu feina i l'oposició no ha pogut perdre el temps suficient per fer, per desenvolupar la seva labor, no han estat massa per feina.

Denegació de sol·licituds de Plens Extraordinaris sol·licitats segons la legislació vigent pels regidors que no formen part de l'equip de govern. Jo a n'aquests moments, lo cert és que no me'n record de cap que n'hagi denegat mai, que hagin demanat mocions, que hagin demanat el que hagin demanat a vegades no ha anat al Ple però ha anat com una moció, i per cert algunes mocions presentades pel PSM molt oportunistes, com la darrera, que és dur l'aigua de Coanegra cap aquí volguent fer prendre l'acord a l'Ajuntament sense saber si és seva o no és seva, ni si els propietaris hi estan d'acord. Però a pesar de tot, mai ens hem negat a dur-les i així «a pesar» de les rialles que es senten, pot ser que qualche vegada n'hagi quedada qualcuna dins el tinter, però no ha estat la intenció.

Insensibilitat davant la paulatina destrucció del nostre patrimoni històric i arquitectònic. Aquí el que passa, és que entre el grup que no té cap, diguem, amb una paraula, de compromís amb el que ha de fer el que governa hi ha una passa. Jo només vull recordar amb aquest tema és que les Normes Subsidiàries aprovades i que no han estat del gust de l'oposició, però més protectores de certes zones del poble que les que hem aprovat aquí hi ha molts pocs pobles que les tinguin, la protecció de la Serra de Tramuntana i això és una protecció total. Per tant, també estimam lo nostre.

També en aquesta cosa, també és lamentable també, que una de les persones que firma aquesta moció sigui una persona que tampoc ha mirat prim amb el seu entorn, com el cas d'un regidor que ha sortit pels diaris, que ha estat denunciat de delictes ecològics per tala de pins; per tant que cadascú es diqui dins ca seva abans de fixar-se amb els altres.

Negativa i incumpliment de la normativa urbanística fins a l'extrem de renunciar a cessions i ingressos preceptius per l'Ajuntament. Aquí estam com sempre al tema de la urbanització de Can Borroé; l'oposició va tenir un gran èxit en aconseguir més terreny que al que al principi s'havia acceptat, aquí havíem considerat que fer aquella urbanització ens cedís l'aigua durant una sèrie d'anys al poble totalment gratuïta i consideràvem que part d'aquests te-

Tallers d'Automòbils

Martín Cañellas Ferrando

REPARACIÓ DE AUTOMÒBILS EN GENERAL
—ESPECIALITAT EN RENAULT—

TALLER
AUTORIZAT

**VENDA
D'AUTOMÒBILS**

Bernat Sta. Eugènia, 71
(Ctra. d'Inca)

Tel. 62 06 74 SANTA MARIA DEL CAMÍ

**VIVERS
SANTA
MARIA**

SAT 7117

Carretera de Bunyola, Km. 1

Telèfon 14 00 41

«En Pep durant el seu parlament»

rrenys estaven pagats així; va ser un error, i he de donar l'enhorabona a l'oposició: va aconseguir un altre solar.

Manca de transparència en la despesa. Això tampoc és cert, qualque vegada hem tengut problemes de retard per manca de secretaria o per estar de permís i a vegades les compres han estat una mica retrassades; lo cert és que mai hi ha hagut manca de transparència ni interès d'amagar res a ningú.

Manca d'interès en el foment de la participació popular. «Bueno», aquí la participació popular era aconseguir que la gent es mogui. Per la participació en quan al Patronat de la Residència, no hem fet les passes per constituir el Patronat, no és un punt prioritari. Lo primer de tot començar les obres, encara està pendent de fer una fase amb el CIM, i en funcionar o tenir l'obra hi ha temps de fer el Patronat de la Residència.

Manca de Transparència en la contractació de persones. Sempre que hem contractat una persona o obres, s'ha fet a saber a tots els mestres d'obres, hem enviat sempre 60 citacions i n'han vingut sempre 2 o 3. Sempre a l'obertura de pliques s'ha convidat a l'oposició que hi assisteix, a vegades no hi han pogut assistir per les seves feines.

A la contractació de personal sempre se'ls ha tengt en compte, bé preparant la prova, i qualque vegada un membre de l'oposició ha dirigit les proves i ha pogut imposar les seves teories damunt el català, i s'han fet proves de català, no ens hem negat a afluixar en coses d'aquestes coses, també he de rebutjar aquestes acusacions.

Crec que he repassat una mica tot això, perquè lo seu ja he dit era debatre-ho amb el poble i que el poble donàs el seu veredict, però ja l'ha donat tantes vegades que crec que no interessa.

Jo per acabar aquest mini repàs, jo només vull dir a en Mateu, cas de que prosperi la Moció, ja no té podré felicitar per la teva alcaldia ja que ha estat aconseguida de forma contrària als interessos del poble. Però a part d'això te desig sort, sort perquè per la

dignitat teva —que crec que tens, que no ho dubt— l'ha de resultar molt costós ocupar un càrrec de per sí ja difícil i molt més si s'accedeix al mateix per la porteta estreta i en contra del poble que amb tant d'èmfasi dius que defenses. Jo no voldria que aquest càrrec de batle el catalogassis com un altre escaló a la teva carrera política, a afegir al teu càrrec de Secretari General i funcionari del CIM, etc. Per la meua banda, el càrrec ha estat el màxim honor i l'únic al que podia aspirar i no l'he empleat mai com a plataforma per aconseguir altres metes ni per poder medrar de la política.

La veritat m'agradaria que si tens l'ocasió m'ho puguis demostrar; si vols un consell, que no sé si donar-t'ho a un polític professional, jo afeccionat a la política, que és molt diferent la política que has fet d'impacte als medis de comunicació, rebutjant continuament actuacions del Govern, Conselleries, Ajuntaments, això vesteix molt i els medis de comunicació en van darrera i és lo que cerquen, però ara és diferent i ara hauràs de «lorear» dins sa plaça.

Per la meua part, encara que afectat per una actuació que va en contra de la meua persona, contra el meu càrrec, mai perdré de vista que el més important és defensar Santa Maria i la meua estima al poble crec que l'he demostrada durant aquests anys i m'impeideix que jo faci res que perjudiqui els interessos del poble, per tant en aquest tema pots estar totalment tranquil que la meua adequació anirà sempre a aquest fi. Per jo, ésser batle ha estat una satisfacció enorme, he ocupat amb més o menys encert, això sí que és el poble que ho ha de dir, però l'he ocupat amb voluntat de servir a la meua comunitat, i no per servir-me d'ell per accedir a d'altres metes.

Res més, jo voldria donar el meu emocionat «salut» a tot el poble, que m'ha donat mostres de la seva comprensió durant aquests anys i principalment durant aquests dies, i aquí em referesc a tot el poble i no només a la gent que m'ha votat sinó que també a tots els altres. Tots me coneixeu, a tots vos oferc la meua amistat, sabeu a on me podeu trobar per lo que hageu de menester. Res més, lo important és Santa Maria, voldria acabar amb un Visca Santa Maria!

CERÀMICA
CAN BERNAT

C/ BARTOMEU PASQUAL S/N
SANTA MARIA DEL CAMÍ

TELÈFON 62 01 78

Viver HORTUS

La major exposició de Mallorca
de plantes ornamentals

Cami de Coanegra s/n. - Tel. 62 02 79

Joan i Maria

PERRUQUERS

Antoni Gelabert, 18 - Tel. 62 06 81

PARLAMENT DE MATEU MORRO

Bé. Bon vespre.

En primer lloc, el que vull dir és que la presentació de la Moció de Censura representa una actuació que està totalment dins la legalitat vigent, i dir que el Reglament Orgànic de l'Ajuntament de Santa Maria el Camí és ben clar, «L'Ajuntament en Ple podrà votar la Moció de Censura al Batle en els termes que la Llei 7/1985 de 2 d'abril Reguladora del Règim Local i d'altres apartats d'altres lleis». Per tant, es tracta d'una possibilitat establerta per la legislació democràtica, usada a d'altres ajuntaments de les Illes Balears i amb certs casos, i s'ha de dir, amb la participació del Partit Popular com és a l'Ajuntament d'Eivissa i a l'Ajuntament de Formentera. Per tant, voldria deixar molt clar que la Moció de Censura no és cap «robo» ni cap casta d'actuació il·lícita; és un dret democràtic que tenim tots els representants del poble, que som tots els regidors elegits.

Aquesta Moció de Censura no té cap caràcter personal, no va dirigida contra la persona de ningú; és molt lleig i grosser a la vegada intentar presentar un acte que no és res més que l'aplicació d'un dret democràtic com un acte que va contra la persona de ningú. Això, m'agradaria deixar-ho molt clar; ni contra el batle, ni contra la persona del batle, ni contra la persona de cap regidor; noltros creim que tenim els nostres motius i les nostres discrepàncies amb la manera de dur l'Ajuntament i en aplicació d'aquest dret democràtic intentarem canviar-lo.

Per tant, la Moció, no mos enganem, no és negativa per la convivència democràtica del poble, com en Pep Estarellas ha dit, lo que és negatiu per la convivència democràtica són altres castes d'actuacions que aquests dies desgraciadament moltes persones hem viscut; i l'hem viscut en la nostra pròpia persona, en la persona dels nostres familiars, amb un clima lleig, amb actuacions grosseres, grolleres i jo voldria fer una reflexió i un pensament: a Santa Maria i a Mallorca tots som iguals, no hi ha persones de primera i persones de segona; persones a les quals se pugui insultar, se pugui dejectar, se'ls pugui calumniar i altres persones intocables a les quals no se'ls pugui criticar ni se'ls pugui dir democràticament el que un pensa. L'objectiu d'aquesta Moció és donar lloc a una nova majoria de govern, estable, que pugui fer funcionar el nostre ajuntament. I és un resultat directe, i ho vull dir ben clar, de la pèrdua de majoria de part del Partit Popular, i de

«Un moment de la intervenció d'en Mateu»

la no acceptació del grup de govern de les propostes que va fer l'oposició majoritària. Plantejarem una reorganització de les Comissions Informatives que no va ser acceptada pel Partit Popular; aquesta manca de disposició de la minoria conservadora a arribar a un acord, va dur a fer inevitable la presentació de la Moció que avui discutim. Tots els firmants de la Moció també hem estat elegits pel poble, és un tema que crec important recordar-ho, noltros també hem estat elegits pel poble al qual representam. Ningú té dret a interpretar el que pensa el poble, ja sigui la majoria silenciosa o la majoria renouera —com pareix que hi ha per ventura en certa forma per aquí baix—; ningú té dret a fer-ho.

L'elecció de Batle —com tothom sap— és una elecció en segon grau, el poble elegeix els regidors i són els regidors els que elegeixen el batle i els que el cessen.

No vull insistir en els punts expressats en el text de la Moció, les discrepàncies en la manera de dur l'Ajuntament amb el PP són moltes, i s'han exposat moltes vegades als plenaries. I jo voldria dir una cosa Pep: noltros l'any 1987, no em record exactament del mes, demanarem un Ple extraordinari que el firmàvem els regidors del PSM amb motiu d'observar a un determinat expedient el que noltros creïem irregularitats en el tema de canalització d'aigües i d'obres de construcció i creació de sèquies dins el terme municipal, i aquest Ple encara l'estam esperant; per tant, hem de tenir bona memòria i recordar-mos de totes les coses. El tema de l'aigüa de Coanegra, tampoc em pareix que sia un tema per fer-ne demagogia fàcil, noltros demanàvem que l'Ajuntament contribuís en la millora i reparació de la sèquia de Coanegra, perquè entre d'altres coses el consideram un element del patrimoni històric de Santa Maria, una altra cosa és que l'aigua que ve de Coanegra pugui servir o no per arreglar el problema d'aigua al poble que ja és un tema més difícil, però aquest era el sentit de la proposta i no un altre.

Hem denunciat irregularitats en la contractació d'obres i serveis, i ho hem fet com un dret que té tot ciutadà de Santa Maria i molts més si és un regidor elegit per altres ciutadans, perquè els que mos han votat a noltros també són persones.

Hem denunciat, i això és motiu de la Moció, el descontrol amb el pressupost, en especial per lo que fa a festes i sopars; jo ho comprenc que el grup governant té una altra interpreta-

VINS RUBI

ELABORACIÓ PRÒPIA

Celler:

Bartomeu Simonet, 4 - Tel. 62 00 68

ció, però també deman que se compregui i entengui que una oposició en un sistema democràtic té el deure de denunciar allò que creu que no s'ajusta a la legalitat. Com és lògic el Partit Popular veu d'una altra manera la seva gestió, però aquesta és la nostra opinió i tenim el dret d'expressar-la i demanar el vot favorable per aquesta Moció, per tal de donar lloc a un Govern Municipal que funcioni amb unes altres característiques.

Totes les altres coses, acusacions fora de to, atacs personals, intents de desprestigi les persones, difamacions, insults, amenaces, anònims, telefonades a mitja nit, intents en definitiva de dur les coses fora de lloc, entenc que són actuacions poc pensades, val més no tenir-les ni en compte i procurar oblidar-les com més prest millor. Noltros mai hem atacat per coses personals, no és el nostre estil i consider que no és un estil democràtic.

El poble de Santa Maria, el poble que tots estimam és un poble que està molt per damunt d'aquesta casta de guerra bruta; noltros, i això ho vull deixar molt clar, és cert que som quatre grups, és cert que hi ha el PSM, el PSOE, el CDS i el grup Mixt probablement, però també voldria deixar molt clara una cosa, aquest dret que tu mos negues a entendre-mos, que és un dret que noltros podem provar d'exercitar-lo. I jo estic convençut i t'agraesc els consells i les teves referències, i estic convençut que serem capaços de fer-ho en

bé i en profit del poble.

Si la Moció prospera el grup de la nova majoria, just tindrà un objectiu: fer que l'Ajuntament estigui al servici de tots els santamariers sigui quina sigui la seva manera de pensar, siguin d'esquerres, de centre o de dretes o no siguin d'enlloc. Volem i ho provarem, si la Moció prospera, fer una gestió tan eficaç com poguem: és per això que l'hem presentada i per la qual cosa deman el vot favorable a la Moció, per fer feina per Santa Maria i per la seva millora.

PRIMERES PARAULES DE MATEU MORRO COM A BATLE

Per acabar vull agrair a tots el vostre comportament, i agrair a tots els companys del consistori també el seu comportament, i que procurarem aquesta nova majoria, aquest nou equip de Govern, actuar al servei de tots els ciutadans. Estam oberts per tal de què aquest Ajuntament funcioni, estam oberts a la col·laboració de tots, començant pels companys del Partit Popular, i que tots els grups i persones del poble. Moltes gràcies.

A EN PEP LI FALLA LA MEMÒRIA I EN MATEU ES LIMITA A SORTIR DEL PAS

No podem dir que fos un debat brillant el presenciats el passat dia 21 a la Casa de la Vila. Gairebé no va ser ni un debat. Els dos interessats que hi participaren s'aturaren a la closca de la qüestió, perquè el bessó ni l'ensumaren.

En Pep demostrà tenir mala memòria. Tant de queixar-se del transfuguisme, pel que es veu ja no se'n recorda (o no vol recordar-se) que ell mateix va poder governar amb majoria absoluta durant quatre anys gràcies a un trànsfuga: el senyor Biel Mesquida que l'any 83 deixà plantats els seus companys de U.M. per anar a posar-se als peus del P.P. El dia de la moció en Pep va pronunciar un discurs descaradament victimitista, dirigit a provocar la llagrimeta dels oients. Les darreres paraules que pronuncià semblaven d'un serial radiofònic, acabant amb un «Visca Santa Maria!» que ens recordà els millors temps del «Movimiento Nacional», quan els discursos solien acabar amb «Vivas!» i «Arribas!» i tothom jurava fidelitat inquebrantable.

En Pep es va passar la meitat del seu parlament parlant en nom de tot el poble, com si tot el poble li anàs darrera, oblidant que si bé és cert que un de cada dos santamariers va votar la seva llista a les passades eleccions, no és menys cert que un de cada dos NO la va votar. I en tot cas, votaren la seva llista, no el votaren a ell. Però allò que cridà més l'atenció va ser el to despreciatiu, quasi insultant encara que no arribàs a concretar-se en un veritable insult, que inspirà bona part del seu discurs, cosa insòlita en un home que sol demostrar un exquisit sentit del joc net.

Però si com a mínim l'ara ja ex-batle va intentar parlar, en-

cara que fos de passada, dels temes propis de la moció reflectits en l'escrit presentat pels de la coalició, en Mateu no es va preocupar ni d'això, limitant-se a treure balons a fora.

L'objectiu del candidat amb el seu parlament va ser pura i simplement complir amb l'expedient. Va xerrar deu minuts i no va dir res: quatre referències desordenades, quatre queixes dels maltractes dialèctics que ha hagut de patir, quatre justificacions, quatre bons propòsits... i l'arròs ja va ser cuit.

En resum, la festa va ser guapa però el debat no passarà a la història. De tota manera, els sermons tenen poca importància.

Tots esperam els fets.

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

VALORACIÓ DE JOSEP ESTARELLES

«NO HE DE DEMOSTRAR RES»

Posats en contacte amb en Josep Estarelles, ens ha dit que la valoració que fa, és forçosament negativa, ja que ha estat una jugada oportunista i gens legítima, no tenia raó d'ésser. «Jo en el seu lloc no me sentiria respaldat i no gosaria a anar als actes públics, ja li vaig dir que no el podia felicitar emperò si desitjar-li sort que ben segur que l'haurà de menester». A ell no li hagués agradat entrar d'aquella manera i sobretot amb el suport d'en Vicens Santandreu, que ha estat el blanc de moltes de les crítiques fetes per l'oposició, fins i tot dels punts de la Moció de censura.

«No és gens il·legítim que un home s'endugui els vots, en Vicens traïciona al seu electorat i això és negatiu fins al punt que me fa dubtar, de les persones que l'han acompanyat».

Una de les coses que me remarca, és el fet de que després de la sessió, es va anar a celebrar, la moció posa fi a una situació concreta emperò baix es parer d'en Josep, no era celebrable.

LA SESSIÓ

En quant a com va transcórrer la sessió, troba que es va desenvolupar molt bé, llevat de qualque petit incident obra de qualque exaltat, «tot va transcorre molt bé». És evident que al seu electorat no li agrada molt que el vegin per mig i és per això que el públic era majoritàriament favorable a la moció, l'electorat del Partit Popular no va de trui ni de que el vegin molt, «no se tira al carrer i és per això que m'estrenyava que hi pogués haver dos-cents picarols, per la meua banda vaig intentar no encendre els ànims, vaig dir el que trobava que havia de dir i prou, no m'agrada la violència i puc dir i agrair que la sessió es va desenvolupar en perfecta normalitat».

«Vull fer notar que si giràsim la truita, i haguéssim estat nosaltres els que haguéssim fet la moció de censura, ben segur que hi hagués hagut follon».

L'ACTUAL GOVERN

En quant a l'actual govern, altres pics ja ha dit el que pensava. Gran dificultat d'entendre's, «hauran de procurar fer les coses molt bé perquè de la manera que han entrat no s'els podrà consentir res».

El Partit Popular, ara a l'oposició, assumeix el seu paper, vigilaran l'actuació del govern, emperò d'una manera positiva i constructiva.

«No anam a la guerra, estarem «al tanto» sense intentar fer una obstrucció, no anam a tornar pilotes, la jugada feta dels altres partits no és intel·ligent i en sortirem reforçats».

De la incorporació de na Margalida Colom no ens diu quasi res, les credencials foren enviades a la junta electoral i quan tornin suposa que prendrà possessió del seu càrrec i s'incorporarà al seu grup.

PRÒXIMES ELECCIONS

Les pròximes eleccions estan relativament llunyanes, a aquest moment no fa comtes tornar-se presentar, emperò pot canviar i de fer-ho no diu a quin lloc de la llista pot anar, «la gent diu que he de demostrar, i jo crec que no he de demostrar res, per altra banda això suposa cent cavalls de força pel partit».

«Me vull dirigir als ciutadans, per demanar disculpes si a algú he ofès o perjudicat, per la meua banda no hi ha hagut intenció mai de fer parts i quarts».

P.C.

VALORACIÓ DEL BATLE

«TENIM MOLTES GANES DE FER FEINA»

Vàrem anar a veure el batle per tal que ens fes una valoració ara que s'ha consumat el canvi de govern.

—Què et sembla la manera com va desenvolupar-se el plenari de la moció de censura?

—Per jo va ser molt positiu comprovar que el poble de Santa Maria va dir no als fanatismes.

—El P.P. ha criticat molt aquesta moció qualificant-la de oportunista i antidemocràtica...

—Una moció de censura és un procediment totalment democràtic, previst a la legislació vigent precisament com un control democràtic de l'Ajuntament. Comprens l'estat d'ànim dels populars però han de comprendre que ens trobam davant una situació normal i prevista, i que no és positiu exagerar certes actituds.

—Quina és la tasca més difícil que vos espera als integrants del govern de coalició?

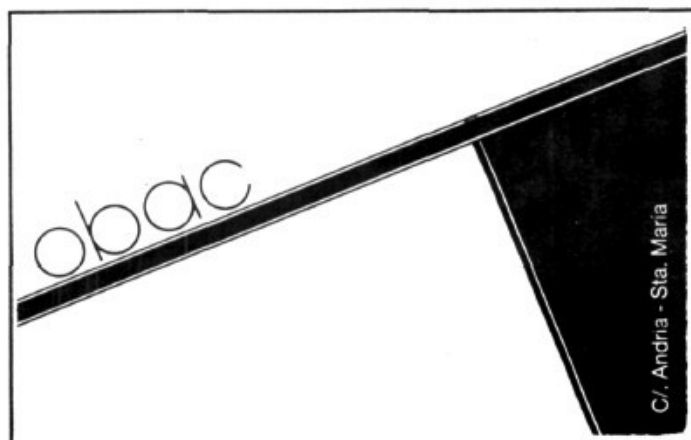
—Sense dubte la principal dificultat està en el poc temps de legislatura que ens queda per demostrar tot el que es pot fer des de l'Ajuntament, però confiam superar aquest handicap amb una gran dosi d'il·lusió, que això si que en tenim molta, i també ganes de fer feina.

—Com has encaixat tots aquests atacs personals que t'han fet d'ençà que es va fer públic que presentàveu una moció, vull dir tot això de les cartes, dels pamflets, les telefonades, etc...?

—No els don cap importància perquè són fruit de l'exaltació i no tenen més transcendència. Això sí: me sap molt de greu que persones que no tenen res a veure amb la moció de censura ni amb la política municipal haguin hagut de suportar pressions i amenaces, convertint-se d'aquesta manera en víctimes innocents.

—Quina actitud tindrà la nova majoria envers la oposició conservadora?

—Una actitud oberta en el sentit d'admetre la crítica, perquè en qualsevol institució es bo i necessari que la oposició critiqui al govern. Esper i desitjo que la oposició abandoni aviat certes actituds i es dediqui a la seva tasca de manera constructiva, tal i com hem intentat fer noltros durant aquests tres anys.

COMPOSICIÓ DE LA NOVA MAJORIA

Comissió de govern:

Batle: Mateu Morro

1er. Tinent Batle: Vicenç Santandreu

2on. Tinent Batle: Antoni Santandreu

3er. Tinent Batle: Joaquim Morales

Delegats de batlia:

Cultura i educació: Francisca Coll

Juventut, esport i esplai: Vicenç Santandreu

Urbanisme i manteniment: Antoni Santandreu

Serveis municipals i sanejament: Joaquim Morales

Hisenda: Vicenç Santandreu

Govern interior, contractació i personal: Santiago Morales

Representant a la Mancomunitat del Raiguer: Joaquim Morales

Representant al Consell Escolar: Francisca Coll

ACTUACIONS PRIORITARIES DEL PROGRAMA DE LA COALICIÓ

De fonts municipals hem recabat les qüestions a les quals el nou govern vol donar impuls més immediat:

- 1.- Resoldre l'abastiment d'aigua potable.
- 2.- Inici de les obres de la primera fase de la residència de la tercera edat
- 3.- Augment de la dedicació a les escoles
- 4.- Millora del cementeri municipal
- 5.- Millora dels carrers i places (zona verda de l'avinguda i remodelació de la Plaça Nova)
- 6.- Posar en marxa el servei d'assistència domiciliària
- 7.- Millora dels vestuaris al camp d'esport

PINZELLADA BIOGRÀFICA DE MATEU MORRO I MARCE

Té 34 anys. Realitzà els seus primers estudis a l'escola parroquial de Santa Maria del Campí i el Batxiller Superior a Palma. Llicenciat en Història per la Facultat de Filosofia i Lletres. Durant 8 anys exercí la docència com a professor de català i d'història a un col·legi privat i actualment imparteix cursos d'història de Mallorca al Reciclatge de Professorat.

Va guanyar el Premi «Ciutat de Palma» d'Investigació Història l'any 1985 i té publicats dos llibres: «L'esquerra nacionalista a Mallorca 1900-1936» i «Guia Bibliogràfica de Santa Maria del Camí».

Quant a la seva carrera política, va ser regidor de la «Candidatura Independent del Poble» a Sta. Maria de l'any 79 al 83. Elegit Secretari General del Partit Socialista de Mallorca l'any 1985, càrrec que encara ocupa actualment. Regidor del P.S.M. a Sta. Maria l'any 87 i actualment batle de la nostra vila.

SAPS RES DES BATLE NOU?

(JA HO CREC, S'HA ACABAT SA COXA I SES EXCURSIONS.

DIVEN QUE MOS DONERÀ UN LLIBRE I UN PASE)
PER SA BIBLIOTECA.

(HO DIVEN, QUE TÉ MOLT DE MORRO.

TOCATA I FUGA DE REGIDORS

Després de la votació els regidors del P.P., en un gestic poc elegant, alçaren el cul de la cadira i iniciaren la retirada tot i que el plenari encara no havia acabat. Però en Pep decidí quedar per assistir a la presa de possessió del nou batle i a la instantània captada pel nostre fotògraf Rafel Pizà es pot observar com el regidor Tomeu Cañellas fa un gestic com de voler empenyer el seu cap de files cap a fora, com si li volgués dir «Anem, anem, Pep!». De la porta estant el regidor Rafel Mesquida dirigeix una mirada desesperada a en Pep en el mateix sentit, però l'exbatle aguanta com un home i sense cedir a les pressions dels seus companys decideix

no sortir de la sala. Hem de reconèixer que l'enteresa i la ferma resolució d'en Pep en aquells difícils moments ens deixà admirats. Va donar un exemple de serenitat i correcció que ja convendria que els seus companys procurassin imitar. S'ha de dir que poc després el regidor Cañellas tornà a la sala, detall que l'honra perquè no està bé

deixar tot sol un company que acaba de perdre la batalla.

LA NOBLESA D'EN PEP

Dos segons després de l'anècdota de la foto anterior en

Mateu Morro oferí la seva mà a en Pep Estarrelles. Aquest dubtà un segon, però va correspondre a la salutació del seu rival polític. No hi ha dubte que en Pep ha sabut quedar com un senyor, ha sabut estar al seu lloc amb dignitat fins el darrer moment. Són coses que no tenen res que veure amb la política, tant és si un és de dretes o d'esquerres o de ningú, la gent de bona pasta és igual per tot: és gent que sempre dona la mà a aquell que els ofereix la seva, per dramàtic que sigui el conflicte. En Pep ha demostrat que és d'aquests. Ha acceptat les regles de la democràcia també quan aquestes han jugat en contra seva i això diu molt de la seva categoria humana. «Xapó!».

CONSPORT
AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTES

Mateu Juan Matas
DIRECTOR

Barceló i Combis, 10 Telèfon 46 52 11
PALMA DE MALLORCA

MAGATZEM DE MATERIAL
DE CONSTRUCCIÓ

JOAQUIN ESTESO

CARRER DE L'ESGLÉSIA

LA REVISTA COANEGRA I LA POLÍTICA MUNICIPAL

El passat dia 21 d'Agost un polític de la nostra vila, sense esmentar el nom de la nostra revista, ens va dedicar en públic cert comentari. Ara nosaltres, sense esmentar tampoc el seu nom, aprofitarem per aclarir-li en públic quatre conceptes sobre la nostra publicació que ell no sembla tenir molt clars:

1.- Noltros no som periodistes professionals. La vintena de persones que, al llarg de distintes èpoques, hem anat formant part de l'equip de redacció de «Coanegra», hem anat consolidant aquesta revista a força de robar hores al nostre descans i, en els primers temps, fins si tot posant duros de la nostra butxaca. Per tant, demanam una mica de benevolència a l'hora de jutjar la nostra tasca.

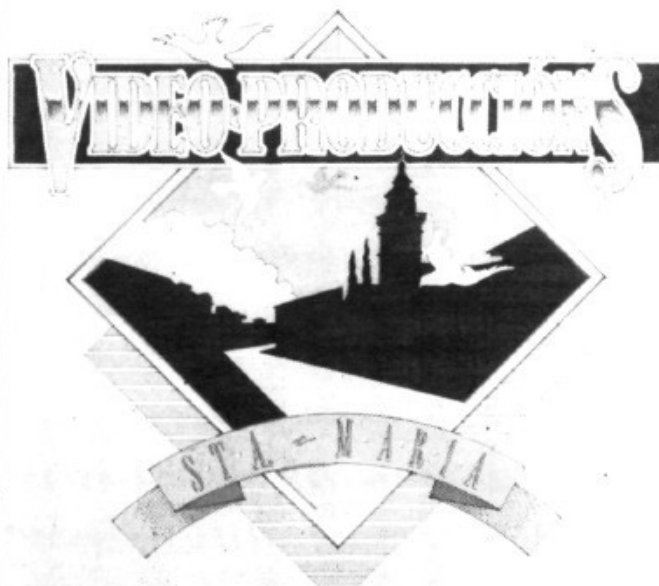
2.- La política municipal només ocupa una petita part a les pàgines de «Coanegra», a no ser que algun esdeveniment important aconselli dedicar-li més espai. Per tant, no podem jutjar la revista només en termes de veure quin tractament es fa de la política municipal.

3.- El primer objectiu de la nostra publicació és informar. En aquest sentit, sempre hem procurat, en cas de conflicte, que les parts en litigi poguessin dir la seva sense excloure ningú. Això ha quedat clarament demostrat en el cas de la recent moció de censura.

4.- Una vegada complida la missió d'informar, nosaltres no renunciem a OPINAR sobre els temes dels quals informam. I això és el que sembla que alguns no poden consentir. A aquests els recomanem paciència, perquè de moment hi ha llibertat d'expressió i mentre n'hi hagi opinarem.

5.- Les nostres opinions són productes de la discussió interna dins el consell de redacció SENSE CAP INTERFERÈNCIA EXTERNA. Que les nostres opinions coincideixen generalment amb les d'un corrent d'opinió dins el poble, un fet que no negam. Però això no vol dir que tenguem cap tipus de DEPENDÈNCIA envers cap grup. És una qüestió de coincidència de criteris, i punt. Mai hem rebut ordres ni consignes de ningú; ni REPRESENTAM a ningú més que a nosaltres mateixos com a membres de l'equip de redacció.

6.- És ben sabut, i resulta fins i tot reiteratiu repetir-ho, que les nostres pàgines estan a disposició de qualsevol persona o grup. Només exigim que els textos o imatges que se'ns proposi de publicar no atemptin contra la dignitat de les persones, perquè el que està clar és que no estam disposats a servir d'instrument per a l'insult i la calúmnia.

MIQUEL BARRERA

C/. de Sa Matança. Local C
07320 SANTA MARIA DEL CAMÍ
Tel. 14 02 79

FORN

JAMAM

**PA NEGRE, BLANC, PANETS
BARRES
PASTISSOS, TORTADES, ETC.**

Carretera d'Inca

ASSISTIREN UNES SEIXANTA PERSONES A L'ASSAMBLEA

Unes seixanta persones majors de l'Associació de la Tercera Edat de Santa Maria del Camí es reuniren el proppassat dissabte dia 4 d'agost a la Llar dels Padrins a l'edifici municipal per a celebrar la seva Assemblea anual. A l'acte hi era present l'ex-regidor Gabriel Mesquida.

L'Assamblea —segons ens informen Bernat i Margalida Ordines— es desenvolupà amb total normalitat. Aquesta era convocada per saber si els associats tenien res a dir, res a suggerir, si estaven contents amb les activitats que s'han realitzat fins al moment, informar de possibles excursions properes i també de presentar el balanç de les finances de l'Associació, que actualment supera les 700.000 pessetes. També ens informaren que a l'Assamblea alguns socis demanàren què hi feia actualment l'ex-regidor a l'Associació i quines feines hi tenia de cara al futur. Els directius i ell mateix defensaren la seva presència, i l'assemblea majoritàriament ratificà la seva continuïtat. Bernat Ordines ens comentà que «la majoria de vells no som massa lletruts, i En Biel fa les gestions per organitzar els viatges i excursions, ell s'encarrega de tot això i li esteim agraïts», afegí «A més, no hem de fer política a l'Associació. Si s'intenta fer-n'hi, jo m'en vaig. Noltros pensam que el nou Ajuntament ens ajudarà, sobretot hem de ser amics de tothom».

Altres fonts consultades per «Coanegra», ens informen que durant l'Assamblea l'ex-regidor va tenir un paper molt actiu, i explicà l'estat de les finances de l'entitat a un interlocutor que sol·licità més aclariment sobre entrades i sortides.

LA JUNTA DIRECTIVA TÉ NOU MEMBRES

La Junta Directiva de l'Associació ha estat ampliada de set a nou membres degut a que per poder fer les feines que l'entitat precisa, trobaven els directius que set eren pocs. La composició de la Junta actual és la següent: President, Antoni Bennàsser; Vicepresidenta, Margalida Ordines; secretari probable, Tomeu Vidal, segurament serà la tesorera Esperança Canyelles; i els vocals: Miquel Canyelles, Bernat Ordines, Josep Bisbal, Joan Pizà i Joan Canyelles.

EXCURSIÓ A CABRERA

El passat dijous dia 23 d'agost partiren dos autocars amb unes 120 persones, majoritàriament de la tercera edat, cap a la Colònia de Sant Jordi, per des del port d'allà embarcar-se a una golondrina cap a Cabrera. L'excursió era organitzada per l'Associació, i com sol ser habitual hi hagué panada per a berenar.

Els majors pogueren voltejar tot el perímetre de l'illa de Cabrera i illots adjacents amb la Golondrina, alhora admirar les seves cristal·lines aigües. Al port de Cabrera els més agosarats nedaren i la majoria s'arregussà i es remullà. Després una dinada a les cases dels pescadors, un arròs, amb síndria i ensaimada de postre. El cafè a la cantina. Retorn, aturada a la cova blava, una joia de la naturalesa on es pot admirar una aigua d'una lluminositat blavosa preciosa. Cap al final de

l'excursió, l'ex-regidor Gabriel Mesquida explicà les properes activitats de l'associació en quan a excursions i viatges.

PROPERES EXCURSIONS

De moment l'Associació té previstes fer dues excursions. La primera d'un dia i en autocar, que serà visitar diferents indrets de l'illa. Possiblement es substitueixi la tradicional panada del berenar per un altre aliment.

La segona és un viatge a Andorra, Vall d'Aran - Lourdes, que es realitzarà del 5 al 10 d'octubre.

SOSPITOSA ANULACIÓ DE LES FESTES DE SON FANGO

Enguany les festes de son Fango són notícia per la seva inexistència.

S'ha parlat molt pel poble de l'anul·lació de les festes, el que està ben clar, és que enguany com cada any s'havien de dur a terme normalment, emperò a una reunió se decidí no fer-les.

Hem cercat els motius, parlant amb els veinats organitzadors, algun no ens ha dit res, la majoria no en volien parlar, emperò tots, quant els exposàvem el que sabíem (que un altre veinat més acoratjat havia dit) no ens deien que no.

Els veinats de la barriada contactaren amb el grup de teatre de s'Escoleta, perquè representàs l'obra que havien interpretat al certamen de teatre de Consell. Tot estava preparat per fer la festa i es reuniren per refermar les feines i un dels assitens ex-regidor, quant va sebre que havien contractat el grup de s'Escoleta, va dir «que no podia ésser, que no li podien fer això a n'en Pep», com si els de s'Escoleta fossin dimonions portadors de la Sida. El cas és que va tenir molta raó perquè no actuassin, malgrat fos a costa de totes les festes.

Hem de dir que els organitzadors mos han assegurat que l'any que ve les tornaran fer. Esperem que sigui així i que res els doblegui.

QUÈ PASSA AMB LA GUARDIA CIVIL?

El passat dissabte, dia sis d'Agost tingué lloc una detenció un tant anormal.

Eren devers les dues de la nit, quant un grup de joves Santamariers sortiren del bar «Sa Sini» i es dirigien cap a «S'Àmfora» i just quan atravesaven la

carretera, un d'ells fou aturat per la Guardia Civil.

El motiu era clar, el jove anava cantant una cançó anti-mili, una cançó d'un grup Basc. L'aturaren violentament a ell tot sol, fou un temps després quan els

seus amics, que ja havien atravesat la carretera i anaven caminant distretament se'n donaren del que li passava al seu company. Perquè ens situem, cal dir que aquell vespre era el de la marxa del Güel a Lluç a peu i hi havia molt de trull.

Bé, seguint amb els fets, els amics un cop assabentats del cas, anaren cap al lloc i intentaren tranquil·litzar la situació i la sorpresa fou grossa quant un dels guardies va dir: «Pa dentro, exposados pa la comandancia».

Els portaren a la comandancia i pel camí foren insultats: «Maricones, os vais a enterar» i altres frases insultants, també feren un comentari sobre «Terra Lliure». Un cop a la comandancia foren tancats dins cel·les i a un dels cinc detinguts li pegaren dues punyades tot diguent que es posarien els guants de goma.

No els amollaren fins di lluns, trenta-tres hores després de la detenció. L'acusació de la guardia civil és per cas insults.

Estam davant un cas confús. La guardia civil dona una versió i els joves una altra, emperò el que està clar és que just devora «s'Àmfora» foren detinguts cinc santamariers, foren exposats, i no per robo o delinquir sino com diuen els guardies per «desacato».

Si no relacionassim aquest cas amb el d'en Josep Sbert «que fou detingut il·legalment i que a hores d'ara el guàrdia implicat ha estat denunciat i traslladat a una altra comarca) seríem il·lusos.

Si no relacionam les dues detencions tal i com han passat pecariem d'ingenus. Ara bé aquest cop, han anat amb compte; no han fet el «paseillo», i no s'han engrunat els dits com l'altre pic.

Ens podem demanar, Què passa amb la Guàrdia Civil?

NOVAMENT AMB VOSTÈS:

Serveis

J.G. Oliver

FONTANERIA - REPARACIÓ - INSTAL·LACIÓ:

- MATERIAL SANITARI: recanvis e instal·lació
- MATERIAL DE REGATGE - TUB POLIETILENO - TUBERIA PLÀSTIC: venda e instal·lació. 10% dte.
- MOBLES BANY - MIRALLS - GRIFERIA (Roca, Buades). 5% dte.
- CORTINES - ESTORES - MONERIES DECORACIÓ. 15 % dte.
- VENDA E INSTAL·LACIÓ DE MOTO-BOMBES i DEPURACIÓ
- PRODUCTES QUÍMICS.

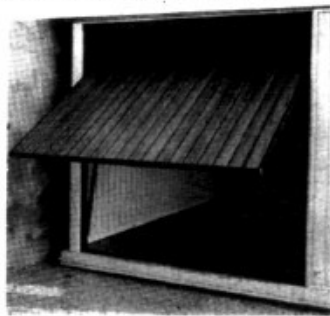
ESTUFES. SUPRA. CARPINELLI. AUSTROFLAM:

- ESTUFES PER EMPOTRAR DINS XEMENEIES
- ESTUFES VISTES SENSE OBRA
- XEMENEIES D'OBRA
- ESTUFES PER A CALEFACCIÓ
- ESTUFES SEGUÍ. ESTUFES ECONÒMIQUES
- INSTAL·LACIÓ I NETEJA DE CALEFACCIÓ

A CONTINUACIÓ ELS INFORMAM DEL NOSTRE NOU PRODUCTE:

- PORTES BASCULANTS
- PORTES SECCIONALS
- AUTOMATISMES
- PORTES ENROTLLABLES
- TALLA FOCS
- BALLESTA, etc...

PRESSUPOST SENSE COMPROMÍS

Bernat de Santa Eugènia (Cra. Palma - Inca)
SANTA MARIA DEL CAMÍ

Tel. i Fax: 62 12 64

P.C.

EN POQUES PARAULES

LA SER AL CAFÈ SA SINI

La Cadena de Radio SER realitzà el passat horabaixa del dijous 23 d'Agost un programa retransmès en directe des del Cafè Sa Sini. El programa durà poc més d'una hora, i en el qual entrevistaren a Josep Estarelles, ex-batle, i al batle actual Mateu Morro. De tota manera la part més extensa del programa va estar dedicada al Grup d'Esplai Migjorn, que per presència i paraules de Margalida Colom i de n'Andreu, expliquen en detall les tasques d'animació d'infants que fan cada dissabte i el campament d'estiu. Migjorn una entitat que realitza una tasca positiva d'animació, entreteniment i formació dels infants.

VIATGES A ANDORRA

Per a les persones amb ganes de viatjar, tindran properament dues oportunitats d'anar a Andorra, Vall d'Aran, Lourdes, tot passant per Monserrat.

La primera oferta organitzada per Viatges Majòrica es farà del dia 26 de setembre al 2 d'octubre, amb un cost total de 26.900 pessetes. Les persones jubilades, pensionistes i de la tercera edat tenen un descompte de 2000 pts, sortint-los el muntat total per 24.900 pessetes. Per informació i inscripcions cal acudir a Vicenç Santandreu a Can Mates.

La segona oferta és organitzada per L'Associació de la Tercera Edat i Viatges Company. S'efectuarà del 5 al 10 d'octubre.

El preu pels associats és de 29.900 pessetes. Cal apuntar-se a Margalida Ordines, Papereria Hostals, Llar dels Padrins i a Bartomeu Fiol al carrer Andria.

JOSEP F. CONRADO DELEGAT DE LA CAIXA

Fou nomenat el passat mes d'agost com a delegat de la super caixa a Balears en Josep Francesc Conrado de Villalonga.

Després de la fusió de La Caixa i la caixa de Barcelona, la nova entitat s'anomenarà Caixa d'Estalvis de Barcelona. Conrado accedix a la Delegació Generala Balears deixant el càrrec de Director Regional del Banco Urquijo del Grup March. Conrado fou de la UCD i ocupà el càrrec de Conseller d'Educació i Cultura del Consell General Interinsular en el període de preautonomia.

La família Conrado és la propietària del Convent dels Mí-nims, i Josep Francesc Conrado de Villalonga vé sovint a Santa Maria, d'altra banda ha fet intenses gestions a Madrid per aconseguir que l'antic claustre se l'anomenàs Monument Històric Artístic.

cideix com l'any passat amb la Pujada a Lluc de la Part Forana. El diumenge hi haurà una diada a Lluc. Els interessats es poden apuntar a Can Beia fins el dia set de setembre.

NOU CAIXER AUTOMÀTIC

Aquest mes d'agost La Caixa ha posat en funcionament un nou caixer automàtic, aquest cop a l'entrada de l'oficina del carrer llarg.

D'altra banda ja han acabat les obres de remodelació i millora de la delegació de la supercaixa al poble.

DIES SENSE AIGUA

Durant el mes d'agost gairebé cada any que passa tenim problemes en l'abastiment per xarxat d'aigua potable. Aquest cop durant un poc més d'una setmana les cisternes no es pogueren omplir i les cases amb comptadors connectades directament al xarxat públic d'aigua tingueren fortes restriccions,

DE LA VILA A LLUC A PEU

Tot està a punt pel proper dissabte dia 8 de setembre fer la tradicional eixida «De la Vila a Lluc a Peu» que amb tant d'encert i cura prepara i organitza el Grup de Can Beia. La dida es realitza dins el marc de les festes de setembre, i coin-

baixades fortes del fluxe i gairebé dies sencers sense una gota d'aigua. El motiu sembla que fou l'assecamment dels pous de Can Borreó, per la qual cosa es realitzà una altra perforació, amb la conseqüent sort de trobar de nou aigua, per la qual cosa el problema es solucionà de moment.

Passen els dies i hi torna haver noves restriccions i baixades de fluxe, per la qual cosa la gent que ha d'omplir cisternes -unes 150- ha d'esperar torn i que augmenti el cabdal. El dia 23 hi havia unes 100 cisternes en llista d'espera, alguns veïnats han hagut d'optar per omplir les cisternes a camionades. El nou equip de govern municipal en uns dies solucionà el problema, al poder connectar la tuberia d'EMAYA a través d'un conveni del 1983 que permet agafar fins a un màxim de 800 tones diàries d'aigua, la llista d'espera de cisternes desapareix a raó de més de 10 diàries.

D'altra banda també s'ha assecat el costós pou de Son Torrella, degut a que està connectat al mateix aquífer que els nous de Son Perot Fiol al terme d'Alaró que són D'Aigua i Neteja de Palma (l'antiga EMAYA) més fondo que el de Santa Maria, i que per l'elavada extracció diària ha ocasionat l'assecamment del de Son Torrella.

FESTES DE SETEMBRE

Les festes patronals de Santa Maria del Camí del mes de setembre ja estan a punt, cada any són organitzades per una comissió de la Parròquia amb l'ajut financer de l'Ajuntament i dels comerciants del poble. Les festes es desenvoluparan del 7 al 9 de setembre amb el següent programa:

- Divendres dia 7

A les nou del vespre al Pati de Can Sanxo, hi haurà festa infantil amb pèllassos musicals i Ball Regional de l'Escola de na Margalida Mateu.

- Dissabte dia 8

A les tres de l'horabaixa al Camp de la Torre de S'Arbocar tirada a guatleres, organitzades per la Societat de Caçadors.

A les quatre al Camp de ca N'Andria Concurs d'Estels organitzat pel Grup de Voladors d'Estels.

A les cinc carreres ciclistes amb circuit urbà per les categories Alevins, Infantils i Cadets organitzada pel Club Unió Ciclista.

A les cinc, partit de tercer i quart lloc i final del I Torneig Vila de Santa Maria del Camí d'Infantils, que organitza el Club Deportivo Santa Maria.

A les nou del vespre a la plaça de la Vila, Nit de Festa prèvia a la anada de la Vila a Lluç a Peu, comptant amb l'actuació de ball regional de Tany Novells i exhibició de Karate, organitzada pel Gimnàs Es Roure. Un poc abans hi haurà un homenatge al Bisbe Perelló, ja que fa poc s'ha celebrat el centenari dels Missioners dels Sagrats Cors, ofrena al monument del Bisbe al sagrat.

- Diumenge dia 9

A les sis concurs de carrosses, amb premis per tots els participants i per les millors carrosses, el primer premi és de 40.000 pessetes.

Missa concelebrada, farà l'homilia Mossèn Pere Llabrés, historiador eclesiàstic i reponsable de la revista LLUC.

A les 10 del vespre al Pati de Can Sanxo, Comèdia pel Grup S'Estel d'Or de Palma, que escenificarà l'obra d'Antoni Bennàsser «Es pecat de sa germana». S'efectuarà l'entrega de premis de les carrosses.

NOU FIRME A LA CARRETERA DE SANTA EUGÈNIA

Coincidint amb les obres d'aplanament de terreny de l'autopista, i en la pavimentació provisional d'un vial a la carretera cap a Santa Eugènia, alhora s'ha pavimentat amb conglomerat tota la carretera de després de l'autopista fins a Son Seguí, i d'aquí fins al creuer amb Santa Eugènia. Una obra que feia anys que era necessària, ja que l'estat del firme fins ara era deplorable.

HUGO LATYMER PUBLICA UN LLIBRE DE JARDINERIA

El propietari de L'Hortus, l'anglès Hugo Latymer, ha publicat un llibre que tracta sobre la jardineria mediterrània.

L'obra fa una explicació dels diferents grups d'espècies més presents als jardins de la Mediterrània i sobretot als mallorquins, explicant les seves característiques i alhora donant consells de cultiu. Està luxosament presentada i hi ha nombroses fotografies il·lustratives de les espècies, jardins i racons curiosos.

Ha estat publicada per una editorial anglesa, en llengua anglesa i espera que aviat sigui traduïda.

ELS AGRADA EMBRUTAR ELS CARRERS

Alguns membres del sector de «forces ocultes i nocturnes» del P.P. han demostrat els darrers dies quina casta d'educació cívica passetgen dedicant-se a tirar per la via pública paperets, paperins, octavetes i mini-pamflets. Ja se veu que no són ells qui netegen els carrers. Per cert, algú els neteja?

COANEGRA A MADRID

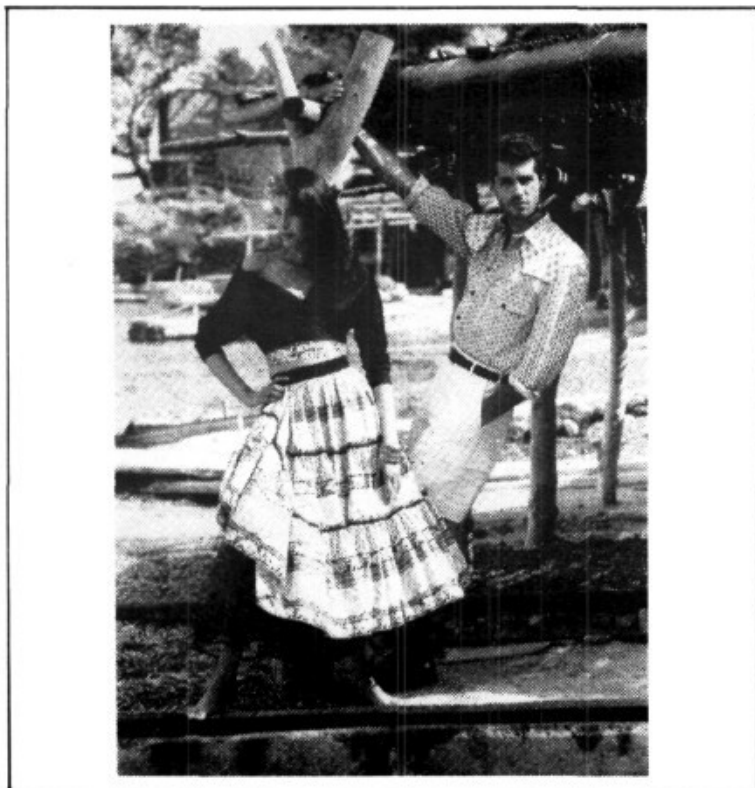
El passat dia 25 d'agost, el grup de música COANEGRA, va actuar dins la VII MUESTRA DE MUSICA TRADICIONAL de l'Ajuntament de San Sebastián de los Reyes a Madrid, organitzat per Cultura Universidad Popular. A la mostra també hi actuaren els grups, Mayalde de Salamanca, Manuel Luna de Castilla la Mancha, Kepa Junkera de Euskadi, Mestisay de Canaries i Dierami Ton Egeon de Grecia.

MATEU MORRO DEIXA L'EQUIP DE REDACCIÓ DE COANEGRA

El nostre company de l'equip de redacció de COANEGRA, Mateu Morro Marce deixa de formar part d'aquest, des del mes d'agost.

Degut a que Mateu ara és el Batle, i té la màxima responsabilitat del nou equip del Govern Municipal. Tasques i càrrec, que des de COANEGRA, veim i consideram incompatibles en formar part de la redacció de la revista. Tot i que, possiblement Mateu disposarà de poc temps per escriure, seguirà col·laborant en els seus habituals escrits d'investigació històrica i recerca cultural.

UNA IMATGE SUG.GERENT

UNA
IMATGE
DIRIGIDA
TANT ALS HOMES
COM A LES DONES
AMB UNA ATMOSFERA
CÀLIDA I SUG.GERENT
I
AMB UN FOCUS D'ATENCIÓ MOLT CONCRET:
EL CABELL
UN CABELL SÀ, FORT I ATRACTIU

MIQUEL SASTRE, PERRUQUER

- * Tractaments anti-caiguda
- * Tractaments anti-caspa
- * Tractaments per mantenir el cabell sà

AUTOPISTA

L'ENLLAÇ DE L'AUTOPISTA SERÀ AL CEMENTIRI

Hi ha hagut rumors diversos i continus pel poble per saber si es faria i on es faria l'enllaç de l'autopista amb el casc urbà de Santa Maria del Camí. Els rumors afirmaven que es faria pel carrer de Molinets, d'altres pel cementiri entrant pels revolts de la carretera de Santa Maria a Pòrtol, d'altres que enllaçarien amb el carrer Pere J. Jaume Pons, i fins i tot d'altres que deien que no es faria enllaç i que els santamariers per entrar a l'autopista hauríem d'anar a Consell o a Marratxí.

Per tal d'aclarir aquest embull de notícies, ens hem posat en contacte amb l'enginyer en cap dels serveis d'obres de la COPOT Sr. González Ortea que ens manifestà que al projecte d'autopista sempre s'havia previst l'enllaç amb el poble pel cementiri amb un ramal cap a Pòrtol i l'altre cap a Santa Maria.

La dificultat de l'enllaç pel camí del cementiri cap al poble, segons González Ortea, eren els revolts just a l'entrada del casc urbà, el fet que el carrer fos molt estret, i la intersecció devora el forn gros, que no donarien possibilitat de tràfic fluid. La solució plantejada era del camí del cementiri fer un vial que enllaçàs amb el carrer Pere J. Jaume Pons, que segons l'enginyer és més ample. Per altre part, posats en contacte amb els Sots-director de les obres de l'autopista Sr. Villalobos, que ens confirmà l'anterior, i ens informà que estava pendent de gestions amb l'Ajuntament, ja que a les Normes Subsidiàries hi ha previst una via de cintura, si aquesta s'ha de construir s'ha de preveure el traçat i l'enllaç amb l'autopista. Segons Villalobos la COPOT està disposada a estudiar on es més convenient l'enllaç. Ara bé, ells no faran la via de cintura, i en tot cas -i segons està previst a el projecte- es faria un enllaç provisional, i el tràfic entraria pel carrer Pere J. Jaume Pons.

La pol·lèmica del pont del camí del jardí d'en Ferrer

Durant el mes d'agost cert periòdic de Palma ha informat de la pol·lèmica entre veinats sobre la construcció del pont sobre l'autopista del Camí del Jardí d'en Ferrer -molt antigament s'usava també per anar de Santa Maria a Pòrtol-. Els terrenys estan ubicats dins el terme municipal de Marratxí, encara que la majoria de propietaris són santamariers.

El pont sobre l'autopista es construeix dins la finca «Es Pinaret», finca xapada en dues parts per l'autopista, i que per la construcció del pont segons estava projectat la xapava en quatre trossos. El propietari Santiago Morales, des del dia de l'acta prèvia a l'Ajuntament de Marratxí, ja el 1989, al·legà que es construís més cap al Sud de la finca, de tal manera que la finca sols li quedàs dividida en dues parts. Santiago feu gestions a la COPOT, amb el Sr. Cifre, el Sr. Torres i el Sr. Villalobos, que en principi acordaren que la seva petició era raonable. Els operaris de la COPOT desplaçaren les fites cap al Sud de la finca, i es quan els veinats al·leguen pels diaris i a la COPOT que són afectats.

«Coanegra» s'ha posat en contacte amb la COPOT, parlarem telefònicament amb el Sr. González Ortea -enginyer en cap del servei d'obres- i el Sr. Villalobos -Sots-directors de les obres de l'autopista-, els quals ens informaren que la peti-

ció del propietari del «Pinaret» era justa, raonable i lògica, ja que no afectava a cap veinat, s'aconseguia xapar la finca en menys trossos, no es modificava gens el traçat de l'autopista, no es modificava gens la superfície d'expropiació i sobretot el pont se seguia construint dins la mateixa finca sense expropiar gens de terreny als veinats i per tant sense afectar-los. Segons aquests enginyers el camí del Jardí d'en Ferrer és un camí agrícola de quinta categoria, pràcticament intransitable i sols usat pels propietaris dels voltants, és un camí sense importància i el pont és una obra molt accesorà i secundària a l'autopista.

Ens manifestaren que tècnicament la petició del propietari del «Pinaret» era raonable, i que el problema el veuen més en la insolidaritat dels veinats, com un problema d'entesa entre veinats.

La decisió al respecte es prendrà pròperament.

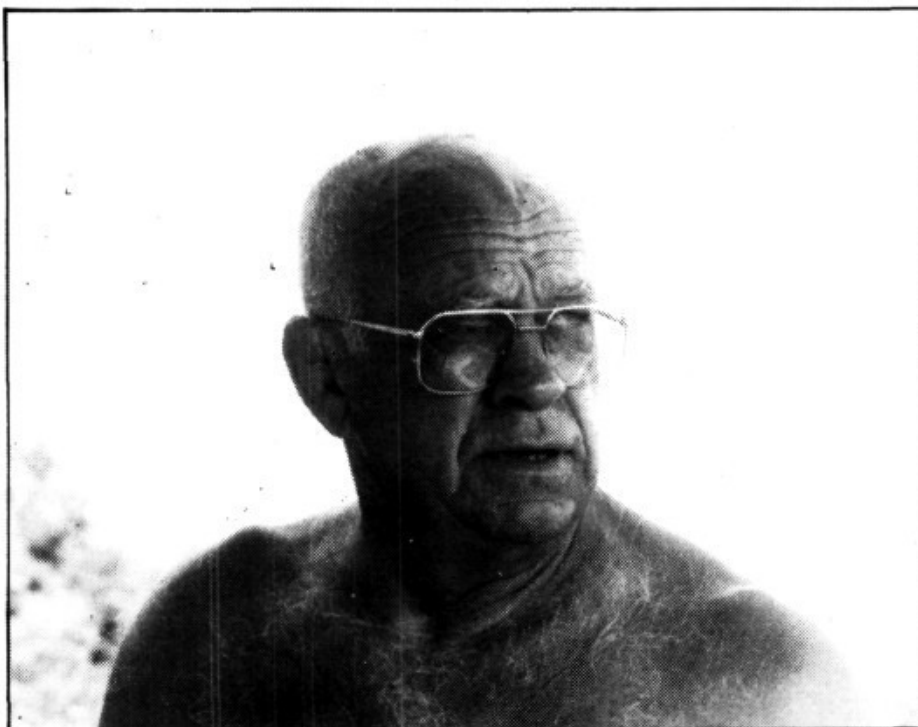
D'altre banda, el SECONA ens ha informat que sols tenen una denúncia contra J.L.L.M. de tala no autoritzada de 17 alzines i de 18 pins a una finca colidant al «Pinaret».

Aquesta informació ens serveix per reflexionar sobre la utilització d'informació falsa per polítics locals, sia en forma oral o escrita, que fan afirmacions a actes públics basades en rumors. Aquestes conductes els retracten. Sens dubte fan gala d'uns baixos plantejaments cívics, ètics i morals.

JAUME OLIVER: LA VIDA VA SER UNA LLUITA

Amb aquesta entrevista omplim un buit, perquè era imprescindible anar a veure a l'esportista més important que ha donat la nostra vila. Va ser olímpic a Londres el 1948 com a boxejador, i posteriorment campió d'Europa de lluita lliure arribant a disputar diverses finals per al Campionat del Món, que va estar a punt d'aconseguir. El seu nom de batalla, Jim Oliver, era conegut per milions d'aficionats a la lluita lliure de cap a cap d'Europa i d'Amèrica. Una carrera esportiva brillantíssima que durà devers dotze anys, fins a finals dels cinquanta, i de la qual només en queda pel seu protagonista un record desapassionat i gairebé indiferent, perquè en Jaume no és d'aquells que s'omplen la boca amb les heroicitats passades, sinó que viu la vida de cara al present i al futur. La vida per a ell és un llibre que en girar una pàgina queda girada per sempre i és necessari assumir aquest fet amb naturalitat. Però el record és inesborrable, i nosaltres volem sebre coses.

Ens hauríeu vists dins el seu despatx, asseguts davant un licor de taronja fet a casa d'aquell que entra tan bé que en pots beure tot el que vulguis. En Jaume passa sovint per Santa Maria però no hi viu des dels vuit anys (ara en té seixanta-tres), i ens demana coses de l'actualitat del poble de manera que pareix que és ell qui fa l'entrevista. És un home afable

i es nota que ha viatjat molt. Noltros n'hi proposam un, de viatge, a la Santa Maria de l'any 36, i la seva mirada es concentra un moment com si mesuràs la distància temporal.

-Mon pare era un jornalero que vivia

«A mon pare el condemnaren a mort perquè era d'Esquerra Republicana»

al carrer de sa Vileta i era militant d'Esquerra Republicana. Formà part de l'Ajuntament esquerrà que governà Sta. Maria en temps de la República i quan esclatà la guerra li feren un consell de guerra i va ser condemnat a mort. Vaig tenir l'oportunitat d'assistir a aquell judici, jo era molt petit però me'n record perfectament d'alguns detalls, per exemple de la llista dels qui l'acusaven, que no eren altres que alguns dels seus propis veïnats que eren propietaris.

Instal·lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal·lacions BOMBES
SUMERGIDES

LLORENÇ SANS

Reis Catòlics, 59 4.ª - 1.^a
Telèfon 24 68.74
Palma de Mallorca

Carrer Casasnovas, 21
Telèfon 62 06 02
Santa Maria del Camí

FORN - PASTISSERIA

BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 00 52

«L'any 36 es vivia a Santa Maria un ambient de semi-terror»

-Degueren ser anys difícils. Què més recordes de Santa Maria dins l'ambient previ a l'esclat de la guerra?

-Els amos d'algunes possessions anaven amb la camisa blava i hi feien anar també als seus criats i pagesos. Tanmateix a aquests no els servia de gaire seguir la corrent als seus senyors, perquè tard o d'hora prescindien d'ells sense cap mirament. Es vivia en un ambient de semi-terror enmig d'enfrontament

clar: d'una banda hi havia els jornalers, els pobres que no tenien res i que eren d'esquerres; i d'altra banda hi havia els cacics i els seus servidors que constituïen una dreta conservadora totalment incitada pel clero. Me'n record com si fos ara, que un dia dins l'església el capellà de damunt la trona deia que a Rússia hi havia tanta fam que les mares es menjaven els seus fills. Era una societat de pobres contra rics, dividida en dues classes irreconciliables.

-Anaves a l'escola?

«L'obsessió de ma mare era que em pogués omplir la panxa»

«Tots els meus avantpassats eren jornalers i jo volia sortir des poll»

-Sí, amb un mestre que li deien don Pep Vermell, home sever que fumava en pipa. També amb un que li deien de Can Verdera, que festejava amb una al·lota molt guapa que tots els nins ens quedàvem mirant embadalits perquè es depilava les celles, i això en aquell temps era un escàndol. Record que els falangistes copiaven coses del feixisme italià, com és ara la creació de grups de nins o jovenets amb camisa blava que els deien «balillas», i que solien desfilar prop del local de la Falange. Jo me'ls quedava mirant al·lucinat, amb una enveja que no és de dir, tan uniformats que anaven, i ells sempre em feien fugir... una vegada me picaren amb un punxó al cul.

-Va ser a causa de la detenció de ton pare, que vàreu haver de marxar de Santa Maria?

-Quan el tancaren a la presó a Ciutat ma mare li havia de dur el tiberi i era més pràctic estar prop d'ell. Endemés, el meu germà gran trobà feina a Palma i més tard me'n trobaren a mi també com a repartidor de pa a un forn quan tenia nou anys. Però no te pensis que fos la meva primera feina, perquè als vuit anys a Santa Maria ja havia treballat per al cònsul anglès de Son Torrella anant cada dia amb un aset enganxat a un carretet de la possessió fins al poble amb una llista de coses per dur.

-Aixímateix podíeu omplir la panxa?

-Venia molt just, i aquesta era sempre l'obsessió de la meva mare: que me pogués omplir la panxa. En aquell forn on treballava de repartidor de pa sempre me donaven sopa i jo no anava de sopa, jo volia menjar pa. No acabava sa talent. Després vaig tenir diferents oficis: rentaplats a una fonda, empleat a una fàbrica de sabates, i més tard de picapedrer perquè em semblava que guanyava més duros.

-Com i quan començà la teva carrera esportiva?

-Un dia uns coneguts em dugueren a un gimnàs. La veritat és que semblava tret d'una pel·lícula d'en Fellini. Els elàstics del «puching-ball» que fan servir els boxejadors per entrenar eren gomes de bicicleta i quan plovia s'inundava tot. Vaig formar part de la selecció

nacional de boxa, participant a l'Olimpiada de Londres l'any 1948. En tornar de les Olimpíades de Londres l'any 1948. En tornar de les Olimpíades, no sé si per sort o per desgràcia, em varen rompre el nas disputant un combat i vaig haver de penjar els guants.

-Va ser a partir d'aquí que t'interessares per la lluita lliure?

-Bé, la lluita en aquells anys anava agafant una gran popularitat i vaig aficar-me dins aquell món. Em sentia molt fort i amb moral de guanyar a tothom, estava disposat a menjar-me el món.

«Viatjava tant que en despertar-me no sabia a quin país em trobava»

Tenc guardada una escriptura de principis del segle XIX on el padrí del meu padrí figura amb la professió de jornal·ler, i també guard les cèdules del meu repadrí, del padrí i de mon pare, i a totes figuren amb l'ofici de jornal·lers. Idò bé: jo em vaig proposar sortir des poll. Primer vaig anar a Barcelona i d'allà a tota Europa a participar en combats: París, Londres, Alemanya, Bèlgica, Holanda... A vegades amb una setmana havia de combatre a cinc països diferents. Els matins quan em despertava no sabia a quin país em trobava. Era ambiciós: si sabia que un lluitador havia firmat cinquanta contractes, jo no aturava fins que me'n podia posar seixanta dins la butxaca.

-A la lluita lliure hi ha fama d'haver-hi molt de «tongo». És així?

-Si els equips de futbol es deixen perdre perquè no els interessa guanyar un determinat rival, o si els corredors de

bicicleta fan pactes entre ells tothom ho troba ben fet. En canvi si això passa a la boxa o a la lluita lliure tothom protesta. A la lluita lliure, quan jo era lluitador, no hi havia és «tongo» que en qualsevol altre esport. Jo me prenia els combats molt seriosament, m'entregava totalment damunt el ring.

-Vares patir alguna lesió important? Devia ser perillós...

-No ho considerava perillós perquè si un esportista està preparat, està en forma, no hi ha tant de perill. Una vegada me varen rompre l'esternó, la junta de la clavícula amb l'esternó, i encara vaig acabar el combat. Però la lesió més important va ser quan em ficaren un dit dins un ull i m'esclataren la nineta, que vaig haver de passar quatre o cinc setmanes a un hospital de París i ho veia tot vermell: em sembla que en aquell hospital hi vaig passar l'estona més desagradable de la meua vida.

-Quin ambient hi havia, als combats?

-De tot. Com a anècdota te diré que al Royal Albert Hall de Londres a les vetlades de lluita lliure se sentien volar les mosques i els homes es presentaven amb smoking i les dones amb vestit de nit, com si anassin a l'òpera, i si el combat era del seu gust aplaudien amb unes mambelletes molt fluixetes i si no era del gust feien uhh!, però molt fluixet.

-El teu camp d'acció només era Europa?

«Quan pujava al ring m'entregava totalment»

«A la lluita lliure no hi havia més tongo que a qualsevol altre esport»

-També vaig passar una temporada per Amèrica, Washington i Nova York, però allà la lluita lliure era ben bé una altra cosa... quan em posava nerviós anava a fer voltes per Central Park. Els americans em menjaren una mica la moral. En certa ocasió m'acusaren de ser pitjor que un tal Berta Serat, un britànic que era el lluitador més canalla d'aquell temps, i provaren de fer-me una espècie de boicot. Quan me'n vaig donar compte no m'hi vaig estar ni un dia més: vaig anar a l'hotel, vaig fer les maletes i cap a casa!

-T'enyoraves de Mallorca?

-Sí. Sempre era de viatge, però a mi el que m'agradava de veres era ser per Mallorca.

-Com i quan se va acabar tot allò?

-Un dia me vaig posar a mirar el futur i l'endemà se va haver acabat. Tenia 32 anys i abans de començar una nova temporada l'empresari em va oferir unes condicions que no m'interessaren. Així de senzill. Jo havia vist com lluitadors que ja havien entrat en decadència mendigaven un contracte als empresaris i s'arrossegaven de mala manera pels rings. Jo no volia ser com ells. D'altra banda, quan un esportista es va fent vell, té tendència de fer servir determinats trucs usant de la seva experiència en detriment de la puresa de l'esport, i seguir aquest camí tampoc m'interessava. Vaig deixar la lluita decidit a no tornar pensar-hi més, a no viure dels copets a l'esquena, a baixar

BOUTIQUE

NOVA GENT

SANTA MARIA

CADA DUES SETMANES, RENOVACIÓ D'EXISTÈNCIES
DISSABTES HORABAIXA OBERT

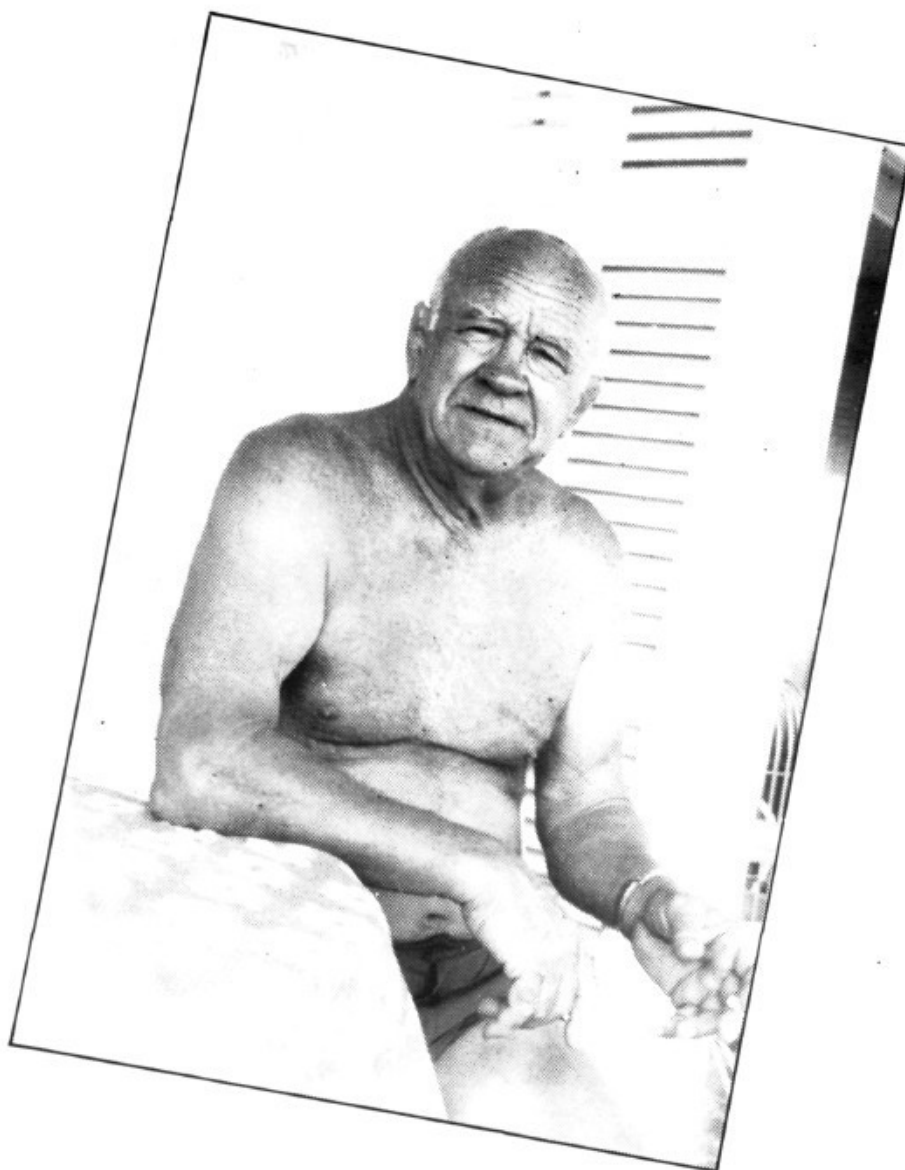
Bernat de Santa Eugènia, 87 - Tel. 62 01 33

«M'esclataren la nineta d'un ull»

del pedestal i guanyar-me la vida d'una altra manera, sense refugiar-me en les glòries passades. Només vaig fer un petit parèntesi trencant aquesta decisió, quan l'empresari de la lluita lliure a la televisió britànica em proposà de tornar a Londres a combatre durant un mes. Jo ja estava retirat, tenia un negociet a Palma Nova i de tot d'una li vaig dir que no, però amb la meua dona després vàrem pensar que si hi anava em guanyaria uns doblers extra que després podríem gastar viatjant per Europa, de manera que finalment vaig acceptar l'oferta. Després d'uns tres mesos d'entrenament vaig anar a Londres a combatre, però havia perdut reflexos i creativitat, i vaig sufrir molt.

-Veig moltes fotografies d'avionetes. T'agrada l'aeronàutica?

-Sí, l'aviació és la meua debilitat. Quan era molt petit mon pare me va dur un dia a l'aeroport de Son Bonet, això era l'any 34, a veure un avió anglès i vaig quedar meravellat. De llavors ençà sempre m'han agradat molt els avions. Tenc una avioneta i em dedico a viatjar tot sol per tot Europa. M'encanta el repte que suposa navegar pel cel havent de trobar exactament el teu punt de destí per poder aterrar. Em meravella que una màquina tan gran pugui aixecar-se amb la lleugeresa d'una ploma. Prenc part a tots els rallies que puc i fins i tot vaig construir un aparell. Ara

«No es pot viure refugiat en les glòries passades»

Fotos: Rafel Pizà
Foto cedida: Jaume Oliver

«Vaig participar a les Olimpíades de Londres el 1947»

GALERIA CA'N BRAHÓ

MARCS
QUADRES
MOTLURES

Quarter V^a
Tel. 62 01 26

NIELS NORGAARD

ja pas una mica de pena per aquesta gran afició meua perquè ja tenc 63 anys i qualsevol dia els metges em negaran el permís per volar.

En Jaume habita amb la seva dona i els seus fills a un xalet a Son Roqueta, amb trofeus per tot arreu, fotografies i records. El destí el se'n dugué de la nostra vila quan encara era molt petit però per les venes li corre pura sang santamariera dels seus avantpassats, la mateixa sang indomable que el va fer triomfar sobre tants d'adversaris als rings d'arreu del món.

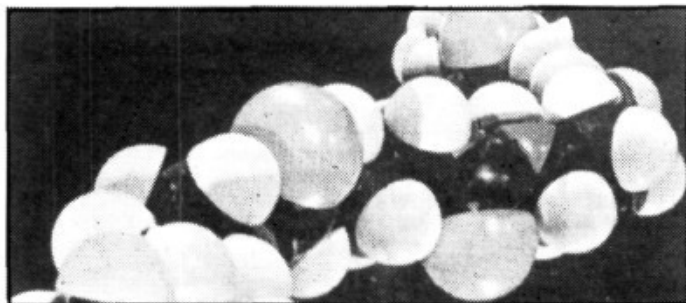
Texte: Joan Serra

ALEACIONS AMB MEMÒRIA

A la Universitat de les nostres Illes una de les línies de feina s'ocupa d'unes aleacions anomenades amb memòria de forma. El nom prové d'una de les diverses propietats que presenten i que han fet que aquests materials despertassin interès tant a nivell tècnic com d'investigació bàsica. Els estudis que s'hi fan cauen més dins el segon domini però, en darrer terme, tenen una projecció de cap al que serà l'aplicació pràctica del material. Se pot aconseguir una idea general de què són aquestes aleacions i d'on vé el seu comportament en unes poques paraules; però abans resulta convenient començar fent un repàs a unes característiques fonamentals dels materials. Per això, hem de mirar a una escala molt menor de la que feim servir habitualment. Hem d'anar a l'escala atòmica: milions de pics més petita que la d'una qualsevol d'aquestes lletres.

Totes les coses que mos envolten, plantes, cases, l'aire que respirem, noltros mateixos, estan constituïdes per àtoms. A la naturalesa hi ha poc més d'un centenar d'àtoms diferents. L'aigua pura està constituïda per àtoms d'hidrogen i d'oxigen; l'aire per una mescla on predominen el nitrogen i l'oxigen; la benzina per àtoms de carboni, hidrogen i oxigen. Els àtoms poden juntar-se de moltes formes diferents i segons la proporció i forma com ho facin donen lloc a tot el material que veim. Si bé se coneix amb bona aproximació quants d'àtoms hi ha dins un tros de material, el seu nombre és tan gran que és difícil imaginar-lo i, encara que podríem passar això per alt, és interessant posar un exemple. Si els àtoms que hi ha dins 1 gram de ferro fossin, per exemple, cotxes i, asseguts a la vorera de la carretera els véssim passar un ben darrere l'altre a 100 quilòmetres per hora, en passarien durant uns 50 bilions d'anys! Això són més anys que els viscuts per tota la humanitat plegada.

L'ordenació o forma en què els àtoms se col·loquen uns devora els altres és molt important. Això per exemple, una mina d'un llapis i un diamant, tan quotidià el primer i extraordinari el segon, tenen molt més en comú del que podria semblar en un principi. Per fer la mina del llapis s'empra grafit i ambdós, grafit i diamant, estan constituïts per carboni. De qualche forma se pot dir que el diamant no és més que un

L'ordenació en què els àtoms se col·loquen uns devora els altres és molt important.

troç de carbó. La diferència, tan visible, que hi ha entre aqueixes substàncies vé donada únicament (com si això fos poc) per la forma en què els àtoms de carboni s'han col·locat uns devora els altres. Per fer el grafit, se col·loquen formant fulles una a damunt de l'altra i a cada fulla se passen formant una espècie d'enrajolat hexagonal. Per fer el diamant se col·loquen d'una forma diferent molt més complexa, com a formant grups de piràmides. Quan s'estudia un material s'ha de saber no només de quantes castes d'àtoms està feta sino també com aquests estan col·locats.

Els materials que l'home ha aconseguit dominar han marcat el seu progrés. Prova d'això és que es parli de les Edats de Pedra de Ferro, de Bronze... A dins de cada un d'aquests períodes, l'home aconseguia un nou material amb el que forjar les seves armes i construir les seves eines, que eren claus i motors del seu avanç tecnològic. Dins d'aquest segle, hi ha hagut un progrés inusitat dins el camp dels nous materials: tota casta de plàstics (¿és necessari un exemple?), els semiconductors (base de tota la tecnologia electrònica) i també noves aleacions. Entre elles unes amb propietats sorprenents.

Una aleació s'aconsegueix bàsicament solidificant una mescla fusa de dos o més metalls; si bé, en ocasions, també s'empra carboni que no és metàl·lic. De fet, aquesta participa a l'aleació més estesa utilitzada avui en dia: l'acer. L'acer està basat amb una mescla de ferro amb una mica de carboni. Va ser precisament dins d'aquest material que un

Sa Perxa

tota casta d' embotits,
formatges i patés
pollastres a l' ast

Tel. 62 11 17

Fusteria

Martorell

Taller:
Bartomeu Pasqual

Tenda:
Carrer Llarg, 89

metal·lurgista alemany (F. Maertens) observà que templant des d'altres temperatures (1000 °C), és a dir, ficant-lo dins aigua quan està encara vermell, apareixen unes regions de material diferents de la resta. L'estudi d'aquestes regions, mostrà que els àtoms que les formaven s'ordenaven d'una forma diferents a la del material, diguem-ne, normal. D'aquest fet se'n diu que s'ha produït una transformació.

Més endavant, transformacions de tipus semblant se trobaren a altres aleacions i materials, inclús orgànics. A n'aquest tipus de transformacions, on dins un sòlid els àtoms canviaven la seva posició relativa, se'n digué una transformació martensítica. Aquestes donarien tema d'estudi per a molta gent; si bé n'hi va haver que en trobaren aplicacions no massa científiques.

Allà per un dels anys 70 aparegué per televisió un personatge que avui ja molts deven haver oblidat. Era un home estranger, de cabells negres i arrissats i lo que el feia relevant era el gran poder mental que tenia. Per exemple, era capaç de reproduir el dibuix d'un objecte que havia fet moments abans una altra persona o també era capaç de doblegar culleretes de cafè que només aguantava suaument amb dos dits. El nom d'aquest personatge era, pels qui el recordin, Uri Geller. Certament, comparat amb qualque truc de màgia lo que feia era poca cosa. Però, sí que hauria estat extraordinari si hagués estat vera. Que no ho era.

A principis dels 60 a un laboratori de la marina del Estats Units, al Naval Ordnance Laboratory, se feu una aleació de Niquel i Titani que anomenaren amb les inicials dels constituents i del lloc on el feren: Nitinol. Quan una barra d'aquesta aleació se refredava, els àtoms se movien i canviaven la seva posició relativa. Com a l'acer, el material tenia una transformació martensítica. Ara bé, a diferència d'aquell, quan s'encalientia una mica (quan depèn de la composició) els àtoms tornaven a la seva posició original. Amb això, aparegueren propietats inesperades. Si tenien un tros d'aquest material en forma, per exemple, de barra i, un cop refredat, el doblegaven, sa barra quedava torçada. Però, en encalentic, la barra se desdoblejava. I si mentres l'encalenticien l'aguantaven amb les mans, la barra feia força per recuperar la seva forma inicial. La barra recordava quina era aquesta i feia força per recuperar-la: era un material amb memòria de forma. D'aquest material Uri Geller va fer (o comprà fetes) les seves culleretes de cafè. (Com endevinava els dibuixos és una altra història).

Hi havia moltes més aleacions amb un comportament semblant. De fet, uns 20 anys abans des Nitinol ja s'havien observat fenòmens semblants dins mostres de llautó. De totes

maneres, en els Estats Units i al Japó, se començà a estudiar sobretot l'aleació de Niquel i Titani i, al mateix temps, la recerca d'aplicacions. A Europa, també es començà a estudiar però es dedicà més atenció a una altra aleació: una de coure, zinc i alumini, que se pot dir que és com a una mescla de llautó i bronze. Aquesta presenta com a avantatge ser molt més econòmic, si bé no tot són avantatges i, a nivell tècnic, presenten certes dificultats.

En qualsevol cas, les aleacions amb memòria han despertat un notable interès tant científic com tècnic. Aquests materials no només tenen memòria per la seva forma original, se'ls pot «educar» per què quan se refredin agafin una forma per ells totsols i quan s'encalentesquin en tenguin una altra. A més a més, i tot lligat al fet de què els àtoms canvien la seva posició relativa, segons la temperatura el material serà blan com una barra de goma o dur com si fos de ferro. També segons la temperatura, si se li pega un cop farà el típic renou metàl·lic o gairebé no en farà gens.

La temperatura a la qual se produeix la transformació i, per tant, apareixen les particulars característiques esmentades depèn de diversos factors. Determinar-los bé és de gran importància. Un d'ells és la composició del material, és a dir la proporció de cada component dins l'aleació. Un altre és la tensió que soporta el material. Si un agafa una barra de material amb memòria i la comença a refredar, arribarà una temperatura on la transformació començarà a produir-se. Si ara s'estira dels extrems de la barra la transformació començarà a una temperatura més alta i, com més fort s'estiri, més alta serà la temperatura de transformació. Per veure com el material transforma se pot mirar la mostra a través d'un microscopi. La superfície, inicialment ben plana, comença a aixecar-se apareixent-hi diverses estructures. Inicialment se veu tot d'un color però quan comença a transformar apareixen zones de diferents colors: blaus, verds, taronges... Segons cap a on s'hagi aixecat cada zona de material apareixerà d'un color o d'un altre.

Si bé aquests materials no han suposat cap revolució, fa poc s'estaven fent 2 patents diàries arreu del món relacionades amb ells. De fet, ja s'estan començant a aplicar dins camps tan diversos com: aeronàutica, robòtica, automòbil, joguets o medicina. Així i tot, encara no hi ha un estudi complet de les seves característiques que a més a més poden canviar amb el temps i amb el funcionament. Com canvien i perquè són preguntes encara obertes.

ANTONI AMENGUAL
(Doctor en Ciències Físiques)

Neteja de pous negres

Pastor

Tels. 62 04 49 - 62 08 47

Prolongación Mesquidas s/n. 2º - 1ª.

Santa Maria

MIQUEL SANTANDREU

*Vespinos - Mobylettes

*Moto-serra ECHO

*Moto-cultor PIVA

*Vespa

Bernat de Sta. Eugènia, 126 - Tel. 62 00 77

SA VILETA

«Sa Vileta» és de tots coneguda, qui no s'ha fixat en la seva façana i ha anat a comprar vi?

No hi ha dubte de què la casa, fou possessió i presidí les terres que l'enrevolten, amb un grandios celler que dona fe de la importància que un temps tingué, dins l'economia del poble.

Les portes sempre obertes, deixen veure a través dels vidres del bati-port bona part de la casa. Passada la vidriera ens trobam dins l'entrada, gradiosa com solen esser a les cases antigues, amb un arc que deixa veure el segon aiguavés. El trispol, ha sobreviscut els temps perillosos i ara es llueix amb una força que fins no fa molt estava amagada, fet de calç i grava no ha de menester abrillanadors, llueix per ell mateix. Els mobles són antics i de fusta obscura i al fons l'escala que ens portarà al pis, amb un lluit arrambador de fusta.

Aquesta casa ha sofert molt poques modificacions, quasi bé cap. Una de les darreres i ara ja fa molts anys, fou la que es dugué a terme a la cuina, realitzada pels actuals propietaris, en Joan Amengual i na Maria Serra. Com podem apreciar a la fotografia, la cuina en qüestió era molt grossa i tenia una bomba, l'obra consistí en adaptar la bomba com a petita cuina i la resta com

a sala menjador, un cop més ens trobam davant una cuina petitíssima, apropiada per cuinar i res més. Fixau-vos amb quina elegància es prescindeix de la porta, amb una sola cortina.

Al pis es troben la sala i les cambres. Sorprén l'existència d'un corredor al mig, cosa poc habitual a les cases antigues, supòs que la seva explicació ve donada per la llargària de la casa.

Reparau a la fotografia del corredor, la posició de les portes. Aquestes tenen un sistema de frontisses, que fan que en

estar obertes, quedin en posició torta, fent així que la porta sols pugui estar tancada o oberta del tot, aconseguint així que es tanqui tota sola sense pegar portada. També fixau-vos a la mateixa fotografia amb el vidre que hi ha a la paret, encarregat d'il·luminar el corredor.

Sens dubte el que més ens ha cridat l'atenció és la sala, i no per ella mateixa, sinó pel balcó que hi ha, que mira a l'interior del celler. Na Maria mos explica, que això era una capelleta, emperò es va llevar per donar ventilació a la sala i a les cambres, aconseguint així que la vista es pugui perdre dins la profunditat del ran i altíssim celler.

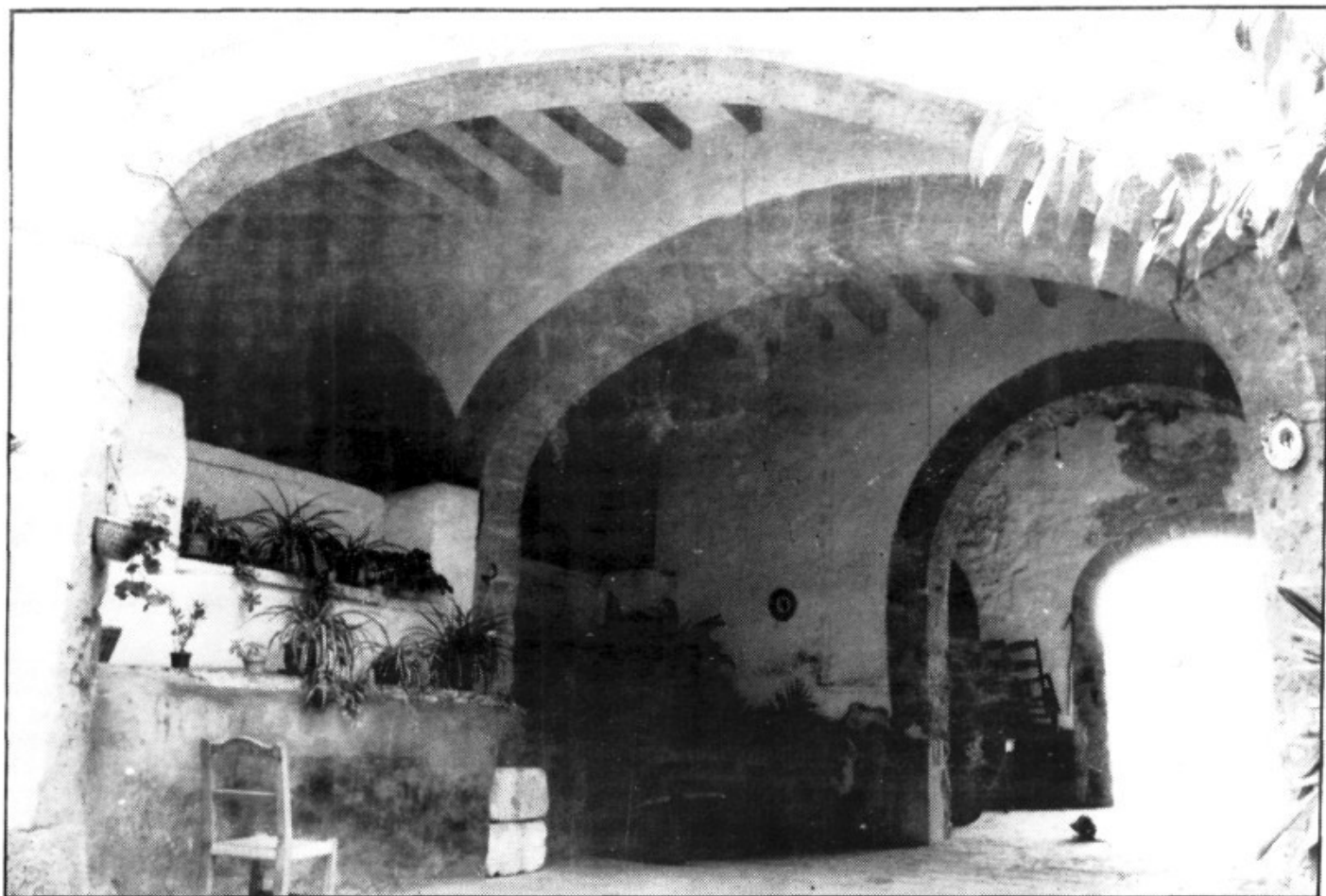
Les cambres ben nombroses i ben equipades. Na Maria mos diu que vol ocupar tota la casa, encara que just sien dos i siga massa grossa, de no fer-ho així, li arribaria a fer por entrar a les zones desocupades.

Efectivament una casa molt grossa i condicionada pel celler. Sortim a la claustra i admiram els arcs construïts per donar vida al celler. Fixau-vos altre cop, que a la primera pilastra hi neixen dos arcs aguantant així espai lliure a l'entrada dels cups.

Mos n'anam bocabadats per les peculiaritats de la vivenda que se'ns dubte la fan única, i per això mateix a l'hora de triar el títol no m'he hagut d'esforçar gaire.

P.C.

Centre de reconeixement
mèdic psicològic
per a permisos de conduir
i llicències d'armes

DIMARTS I DIVENDRES DE 20 A 21 HORES

Recordi que ha de dur: - D.N.I.

- 1 fotografia
- lents correctores, si n'usa

Plaça Caidos, 3

Tel. 62 04 15

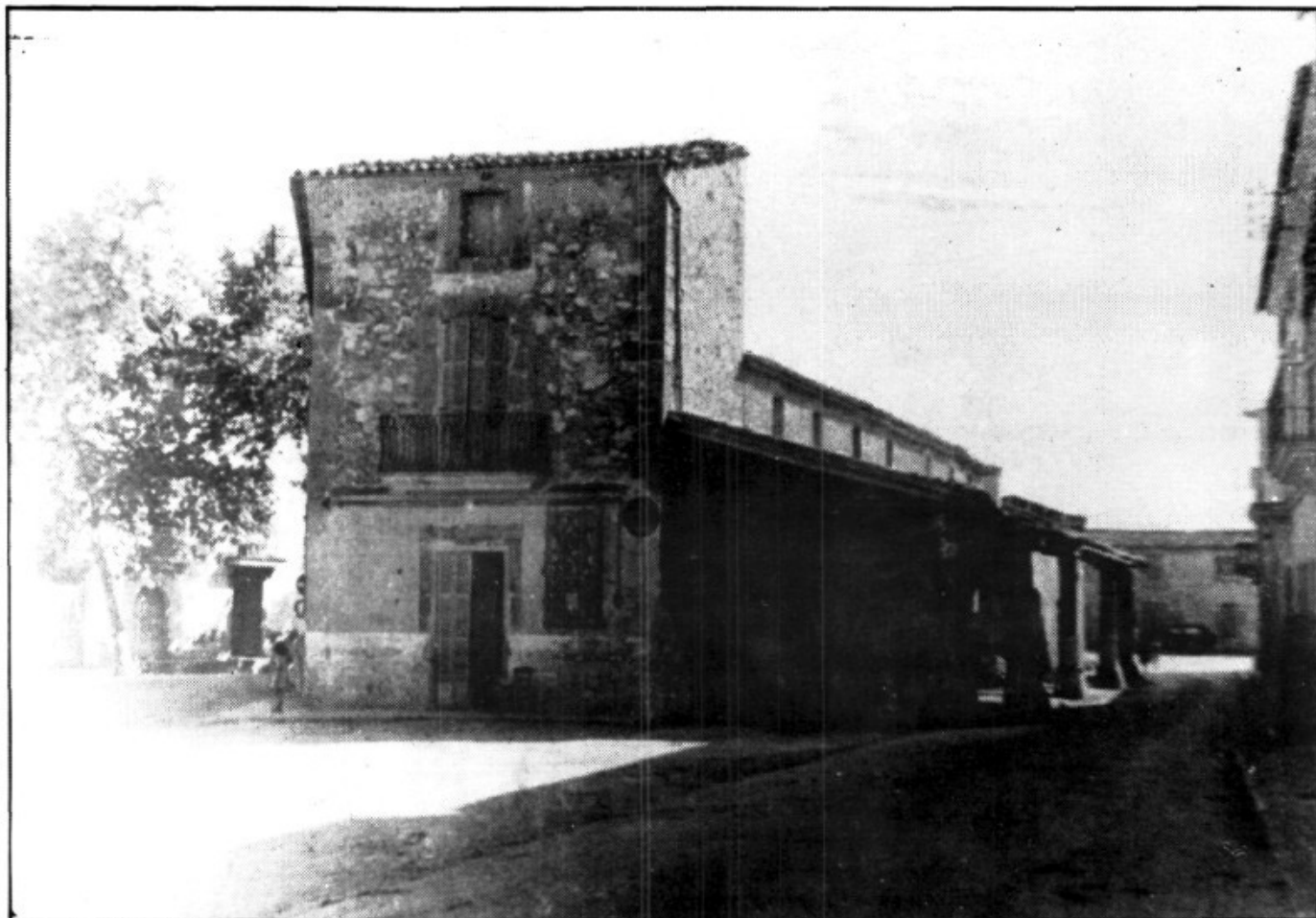
magatzem de materials de construcció

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 - Tel. 62 02 30

S'ILLETA DE CAN MIG

Al centre de la barriada dels Hostals hi hagué durant molt de temps una gran casa, que per estar junt a la carretera que de la Ciutat va a Inca i a Alcúdia, dificultava la circulació dels carros en temps ja passat, i dels automòbils en el present, l'hagueren d'enderrocar. La gent li deia «S Illeta de Can mig». La finalitat de la seva construcció no fou altre de que servís de bon hostel per els carros i les galeres que antigament recorrien el trajecte entre la capital i la vila esquerra, además d'altres pobles intermedis. No hi ha dubte que complí la finalitat, però l'estreçura en que quedava el camí era molt molesta per el tràfic rodat. Ja hi havia un modest hostel que no era suficient per les necessitats, li digueren «lo hostelet», quan el feren; més avant el comprà en Martí Morell, binis-salamer, però no cumplia amb les ne-

cessitats del moment. Per tant hi hagué qui s'ocupà d'aixecar el gran edifici que per estar al mig entre el camí d'Inca i el de Sóller, rebé el nom d'illeta de Can Mig.

COMPRA DELS SOLARS

Per fer la nova casa, o casal, s'escolliren els més apropiats, que pertencien a Rafel Oliver de Coanegra, propietari de la possessió que més tard prengué el nom de Son Oliver. La finca donà bon rendiment a dit Oliver i pogué comprar solars als Hostals, per fer una casa i tenir posada al poble. Aquells solars eren massa grans i los comprà als senyors Olesa, que n'eren propietaris. Dits senyors li varen vendre un cortó i mig de terra. Feu l'escriptura el notari

Antoni Moll dia 26 de setembre de 1660. Les confrontes fören: camí de la Ciutat a Inca, per altre part cap al Nord amb vinya de Pere Sans, de dues quarterades, que després la traspassà el Sans a Antoni Brotat i Barceló, fuster, a l'any 1672, per altre part amb vinya del adquirent i amb casa i terra de Antònia Estela, viuda de Rafel Borràs àlies Trencaferro. Dita casa avui li deim Can Crespí, també afrontava dit cortó i mig amb casa del referit Oliver. Aquestes notes estan al llibre de «Casa Olesa, de Actes», de 1647 a 1681. La illeta la construí el Rafel Oliver, el qual al estar moribunt feu testament i ho deixà tot a son Germà Bartomeu. Aquest contragué bastantes deutes per mala administració del negoci. Posà la casa a pública subasta, per intermedis dels clavaris de la Ciutat. El dia 13 d'agost de 1677, el

Illeta de Can Mig, sense la porxada, ja esbucada

acte de subastació els qui oferiren més foren don Jaume Antoni Fiol, notari, i el teixidor Joan Pont de la Terra, de la Ciutat. Se feu l'escriptura a son favor, però dos anys després tingueren diferències entre ells i acordaren dividir-la en dues parts iguals. Al document que firmaren dia 27 de desembre de 1679, amb el notari don Llorenç Busquets, i de dos solars separats de ella per el camí de Sóller que havia designat Antoni Brotat i Barceló, fuster, en escriptura dels 25 de maig de 1679 davant el notari don Antoni Moll. Els solars havien pertenescuts al Oliver i que estaven units a les terres de vinya del Brotat. Aquell camí que anomenaren de Sóller separava «dites cases, celler i hostal» de les terres del referit Brotat. També s'anomenen les cases del Borràs àlies Trencaferro, avui Can Crespi. La venda de l'illeta d'en Mig, que així començaren a dir-li, se concertà per doscentos lliures, que pagaren per mitat cada un d'ells, o sien cent, que se transformaren del modo següent: 33 lliures 6 sous 8 diners que correspongueren al senyor alouer (Olesa) per el terç de llufsme, i les restants 66 lliures, 13 sous i 4 diners, «a quiscún de nosaltres per cum-

pliment». Aquest remanent fou depositat dins la Taula Numulària «per efecte de repartir-se entre creditors de dit Oliver». Per tant a dit antic propietari no li correspongué cosa alguna.

DIVISIÓ DE CAN MIG

Seguidament els compradors, convinqueren en repartir-se la casa «per que los bens subjectes al domini de molts ordinariament se mal administren», diu l'escriptura. A continuació hi ha les condicions de tal operació: «Havem de fer en dites cases, celler i hostal una paret fins a la teulada, i ha de ésser de mitja pedra de galga, des de les enclaves dels portals de pedra viva, qui són un en quiscún, el de Inca i el de Sóller, junt una enclava de un portal a la enclava de l'altre». «Jo dit Fiol preng a la mia part tota la casa, hostal, corral et àlies qui és des de dita paret que se ha de fer a la paret devés dita vila de Inca». Aquesta mitat és la que modernament sa digué «Can Mig», amb obligació de fer 5 lliures de cens. «I jo dit Pont de la Terra preng a la mia part de cases, celler i hostal que és junt a la

paret que se ha de fer fins a la part cap a Ciutat. (Aquesta part modernament se digué Can Millo), «en la qual hi ha un cup de pedra viva de tenor de circa doscentos somades, amb obligació de fer les set lliures restants».

Tal censal de 12 lliures totalitzava el que devien pagar els dos compradors de la finca. En quant als dos solars situats a l'altre part del camí de Sóller, el Pont de la Terra prengué el que estava junt al corral i cases de Mateu Borràs àlies Trencaferro, i el Fiol acceptà el que confrontava amb terra de Antoni Brotat. Aquest actualment edificat formen el «Cafè Comerç». Els censals foren redimits al 8%, dia 2 de maig de 1679, davant el notari senyor Moll, el del Fiol, que era de 5 lliures, dia 2 de maig del referit any, i el del Pont de la Terra que fou de 7 lliures, el pagà son successor, Nicolau, també tintorer, amb data dels 4 de juliol del mateix any, que percebé l'alodiari ja citat. Així quedaren les dues finques lliures de càrregues.

Passaren els anys i deu després morí el notari senyor Fiol, als 15 de febrer de 1689. Foren hereus la vidua senyora Jerònima Manera i el fill Jaume Antoni, els quals per dificultats econòmiques, a l'any 1692 gravaren amb un cens de 7 lliures i mitge, amb escriptura del dia 12 de desembre de dit any, al 5%, que acceptà la Comunitat de preveres de la parròquia de Sant Miquel, els quals donaren, baix tals condicions, 150 lliures als referits hereus del Fiol. (Seguirà)

Andreu Bestard más.

Aquest article de recerca històrica es publicat dins el marc del conveni signat entre l'Associació de la Premsa Forana de Mallorca i la Conselleria de Cultura, Educació i Esport del Govern Balear.

Andreu Bestard Mas

SALÓ RECREATIU

ES CAMÍ

Obert de 12 a 24 hores els dies feiners
i de 10,30 a 24 els dissabtes, diumenges i festius

Bernat de Santa Eugènia, 17 - SANTA MARIA

Benet Darder i Sansó

Instal·lador electricista autoritzat per la Conselleria de
Comerç i Indústria del Govern Balear amb el núm. 1.145

Instal·lacions elèctriques

Reparacions

Canvis de tensió a 220 V.

Antenes T.V. i parabòliques

Plaça d'Espanya, 9 - Tel. 62 09 12
SANTA MARIA DEL CAMÍ

FOTO COMENTADA

ALUMNES DE L'ESCOLA PARROQUIAL

Fotografia cedia per Salvador Canyelles, on veim sobre el Sagrat els alumnes de l'escola parroquial, devia ser l'any 58. D'esquerra a dreta, drets: Mateu de Ca na Freda, Pere Devertit, Toni Pobler, Miquel de Can Calet, al seu darrera Joan des Cabas, Joan Sbert i al seu darrera Miquel Joan, De ses Cabres i al seu darrera en Jaume Bestard «Greixonera», Pep Marier, Tomeu Picarola i el mestre Don Jaume; Acotats: Joan Perdudet, Miquel de Sa Taverna, Joan Buc, Llorenç Ribes, no identificat, Sebastià Sambol, Pere Vich i Sebastià Ordines; asseguts els més petits: no identificat, Salvador, Toni de Ses Cabres i Salvador des forn.

PERRUQUERIA

XAMPÚ: És el cosmètic de neteja capil·lar per excel·lència, reuneix propietats de gran importància com a cosmètic i acondicionador, deixant-lo bo de netejar, suau i dòcil.

El xampú té una gran varietat de components que modifiquen i milloren les seves característiques:

1.- Base detergent.- Elimina la brutor del cabell i del cuir caput.

2.- Excipient.- Normalment el vehicle és l'aigua que no ha de contenir ions ni substàncies en dissolució (aigua destil·lada).

3.- Correctors.- Espessants, suavitzants, per augmentar la viscositat del xampú i evitar que genegui pel cuir caput.

4.- Conservadors.- S'empren principalment per impedir el creixement de bacteries i fongs que puguin alterar el xampú. Es seleccionen segons els tensoactius que contengui.

5.- Colorants i perfums.- El colorant serà soluble dins

aigua. El perfum tindrà un aroma agradable i cuidarà els olors.

6.- Productes per aplicacions especials.- Només van en formulació de xampús per cuidar les alteracions capil·lars. Són productes que s'empren per la caspa, seborrea, caiguda, etc.

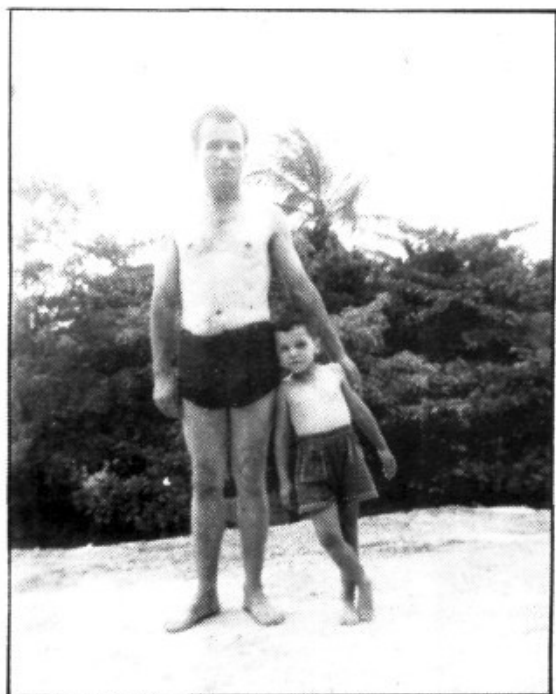
FORMES DE PRESENTACIÓ

- Solució: és transparent.
- Emulsió: fluïda i espessa.
- Gel.
- Espuma.
- Polvo: és incòmode d'aplicar-se i es conserva malament.

Miquel Sastre.
Perruquer.

SALVADOR CANYELLES «REI» LA MÀGICA PARÒDIA DELS FAMOSOS

Amb el seu pare Miquel, després d'un bany a una platja de Venesuela.

Als cinc anys, ben feliç sobre un cavall de cartró.

En Salvador Canyelles Horrach «Rei» és una persona coneguda per tots per la seva afeció i bona capacitat d'escarnir els cantants famosos, en una màgica paròdia de les veus i dels gestes dels principals intèrprets espanyols i estrangers. Però la paròdia en públic és recent, ja que en Salvador sols ho feia a sopars de família i sopars d'amics, i cada any també era la màxima atracció del fogueró del C.U.C. a Can Carol on conjuntament amb Xisco Ferrer imitava cantants. Ara bé la capacitat d'escarnir perfectament als altres vé ja des de la seva infància.

Quan és decidí a actuar en públic fou motivat per Francesca Coll, quan als foguerons ell i tres més es disfressaren de dona, quan arribaren al fogueró de S'Escoleta ell entrà cantant i la gent -ens diu- va quedar astorada. «M'animaren per sortir davant molta de Gent per Cas Metge Rei».

Ha actuat a Cas Metge Rei i a les festes de Son Fango de l'any passat, i cada any al fogueró de Can Carol.

Salvador neix a Baix des Puig el 1952, i no tenint gairebé els dos anys emigrà la seva família a Caracas (Venessuela) on ja hi havia santamariers que treballaven. El seu pare feia de picapedrer. En aquelles dades l'economia mallorquina era pobre i encara hi havia gent que emigrava a les Amèriques a fer fortuna, encara no havia arribat el boom turístic que ho capgirà tot. Li sembla que fou el 1957-58 quan esclatà una

revolució i Cop d'Estat d'un tal Jiménez, per la qual cosa els seus pares decidiren retornar.

Salvador encara conserva les imatges dels avions en vol rasant, els moviments de soldats i blindats pels carrers i els renous de metralla. Com anècdota ens comenta que allà es bevia Pepsi-Cola a les totes i de retorn a Mallorca no n'hi havia per enlloc.

De nou a Mallorca, anà a Ca Ses Monges amb Sor Margalida, monja famosa i estimada, que castigava als xarecs al quarto de ses rates o els posava d'una estirada damunt una somera que hi havia al pati, els feia canatar molt. Després passà per la parroquial i la graduada, amb un petit interval de tres mesos que va estar a l'escolania de blavets de Lluc, on li digueren que tenia una bona veu de segona, però ens diu Salvador «jo era un poc carabassenc i no m'entrava gaire la lletra».

Als catorze anys ja comença a treballar de picapedrer amb el seu pare Miquel, i fins llavors a ençà treballa d'aquest ofici, actualment en una societat amb els seus germans.

La seva joventut, amb quatre duros dins les butxaques, anant al «Club Adelante», on el jovent s'hi passava el temps agradablement, amb jocs, màquines de joc, màquina de discos, un baret, etc, on feien alguna xauxa i ball. Un espai d'esplai per al jovent a Can Sanxo que actualment no exis-

teix, un local pels joves podria ser una cosa interessant i important intentar una experiència ara, ja que fins al dia d'avui el jovent és l'etern marginat a aquest poble.

Al Club cantava pels amics i perfer una rialla, escarnien, un joc d'entreteniment. També cantava a les obres a les totes, i moltes madones encuriosides guaitaven per sota dels barres estirats per aquella potent veu.

Salvador em comenta un poc la diversió del jovent dels anys seixanta, amb balls a Can Carol, al Jubi, al Bar Espanya -amb orquestra inclosa-, la revolució dels Beatles i dels Rollins Stones, música que en Salvador em parodia beníssim. Un cap de setmana qualsevol, la seva colla anava al Cine Ideal, després a fer el xocolata amb ensaimada a Can Sion (Cafè Comerç) i trui fins devers les tres. L'endemà diumenge aixecar-se abans de les dotze, anar a missa al convent i un variadet a Sa Font o Can Carol. L'horabaixa tren cap a Binissalem on hi havia dos cinemes, quatre encalçades d'al.lotes i

retorn amb tren de tard. Tant anant cap a Binissalem i més de retorn, en Salvador cantava dins els vagons i tothom el mira-

CONFECCIONS

VICE

MODA JOVE

FERRETERIA i ELECTRODOMESTICS

Ca'n Xic els hi ofereix

Reg, llempisteria, mobles auxiliars, drogueria i
mobles de bany

Av. Jaume III - Tel. 140.045 - Santa Maria

va i aplaudia.

D'altra banda és a Binissalem on coneix la seva dona. Casat, té un fill que nom Salvador.

Al Servei Militar també cantava i escarnia als mandos davant d'altres mandos ja que aquests ho demanaven i es divertien, també que un Nadal preparaven un gran festival al «Hogar del Soldado» però l'assassinat de l'Almirall Carrero Blanco el suspengué.

Salvador «Rei» sempre ha cantat, des de petitó, però sempre ha manifestat que mai ha tengut la vocació ni la dèria de voler ser un «cantante». A més de cantar, li agradava ferm escarnir. L'escarnir, l'art d'imitar els gestos i moviments dels altres són la base de la interpretació, de la comèdia, de la paròdia. Aquesta capacitat d'escarnir i d'imitar és la particular gràcia de Salvador, si sols cantàs nos seria el mateix. Salvador té una veu flexible imaleable, no educada per el cant, però amb una capacitat d'aconseguir matisos increïble, que acompanyat a la seva capacitat d'escarnir i amb una bona disfressa el resultat és increïble, meravellós, màgic i divertit. La imitació és perfecte.

Li agrada molt parodiar a Heidi, José Feliciano, Antonio Machin, Monserrat Caballé, Raphael, Demis Roussos, Jeanette, Julio Iglesias i d'altres cantants.

Em comenta que alguns li han dit que convendria que preparàs més les paròdies, ja que es ficaria més als papers; d'altres li diuen que la seva gràcia és precisament la improvisació i el fet que s'amolla, i és la espontaneïtat fresca la gràcia. Ell avesat a cantar sol sense música, pensa que si ha de cantar acompanyat ha d'assejar i avesar'se a seguir-la. Personalment

crec que hi ha d'haver una mescla de preparació i d'improvisació, d'assaig i d'espontaneïtat.

Salvador és un home senzill, de conversa alegre i simpàtica, amb freqüents somriures i rialles al seu rostre. Adesiara imita algún fragment de cançó i a aquell famós presentador de les pel·lícules de la Tv. De segur que properament podrem gaudir de la seva màgica capacitat de parodiar no sols la veu, sino els gestos i moviments dels cantants.

Bernat Calafat Vich

PERRUQUERIA D'HOMES

CA'N MOREI

AL SEU SERVEI

Paborde Jaume, 13

FONER

**MINYO
INFANT
ESPORT**

Plaça dets Hostals, 13 i 15

Tel. 62 00 48

SANTA MARIA DEL CAMI

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

PREPARANT LA LLIGA

El C.D. Santa Maria ens ha informat que per a la pròxima competició lliguera 90/91 disposarà d'un altre equip de benjamins per poder donar cabuda a tots els nins que vulguin iniciar-se en aquest deport.

Els equips que defensaran els colors de Santa Maria en la referida competició han quedat emmarcats en les categories següents:

- 2 equips en Benjamins
- 1 equip en Infants
- 1 equip en Cadets
- 1 equip en Juvenils
- 1 equip en Amateurs (2na. regional)

S'ha de destacar que l'equip de juvenils s'estrenarà en la 2n. regional per haver aconseguit ascendir en la passada lliga.

La data d'inici de la lliga 90/91 en les diferents categories serà:

- 6-10-90 Benjamins
- 6-10-90 Infants
- 1-09-90 Cadets
- 23-9-90 Juvenils
- 9-09-90 Amateurs

També informar que a la convocatòria d'eleccions a Di-

rectiva del Club Deportivo no se'n presentà cap, per la qual cosa quedà reelegida l'actual, continuant així n'Antoni No-guera com a president del Club.

Antoni Oliver

I TORNEIG VILLA SANTA MARIA

Amb motiu de les festes Parroquials de Santa Maria del Camí, la Directiva del Club Deportivo Santa Maria ha organitzat el «I TORNEIG VILLA SANTA MARIA»

Els equips participants pertanyen a la categoria d'Infants i seran els següents: SANT MARÇAL, SANT FRANCESC, LA SALLE ATLÈTIC i SANTA MARIA.

El torneig es disputarà pel sistema d'eliminatòria. Els trofeus han estat donats per l'Ajuntament de Santa Maria i Productes 007.

El calendari del torneig és el següent:

- 1 de septbre. (dissabte)
a les 18 h.: LA SALLE ATLÈTIC - SAN FRANCESC
a les 19'30 h.: SANT MARÇAL - SANTA MARIA

- 8 de septbre. (dissabte)
a les 17 h.: TERCER I QUART LLOCS
a les 18'30 h.: FINAL.

A.O.

SA SINI SA SINI

Café'

SANTA MARIA

S'ARC

F O T O G R A F I A

Miquel Rosselló Amengual
Pl. Hostals, 22 - Tel. 14 01 05

NOTABLE ÈXIT DE L'EQUIP INFANTIL DEL CLUB DEPORTIU SANTA MARIA EN LA «XVIII EDICIÓ DEL TORNEIG DE LA LLUM».

El passat dia 15 d'agost es clausurà la «XVIII Edició del Torneig de la Llum» que es vé celebrant a la vila de Montuïri, aconseguint un destacat triomf el nostre equip d'INFANTILS, adjudicant-se els tres trofeus que en cada una de les categories

que participaven hi havia en joc.

Trofeu de campeó: Santa Maria.

Trofeu al màxim golejador: Francesc Torres (seleccionat per la Federació Balear en la passada lliga 89/90).

Trofeu al millor jugador: Ricard Oliver.

La plantilla de jugadors que conformaren l'equip són els següents: P. Soler, J. Fullana, A. Redondo, C. Morales, R. Oliver, J. Suau, A. Gornals, J. Pañella, F. Más, J. Dols, F. Torres, S. Bibilo-

ni, B. Garcias, S. Vich. Entrenador: Lluís Barrales.

A través d'aquestes línies volem fer arribar a tota la Directiva, entrenador i jugadors la nostra ENHORABONA.

A.O.

More Nostrum

SEGUROS

ANTONI OLIVER
AGENT

C/. Jaume Ferrer, 5

SANTA MARIA

Tel. 14 00 35

passatemps
articles per a esports

futbol, bàsquet,
tenis, pesca...

Marqués de Fuensanta, 35
07320 SANTA MARIA (Mallorca)

S'AUTOPISTA

Per es poble de Santa Maria
un terratrèmol està passant,
que en breu temps li va canviant
sa seva fisonomia.

Víctimes de s'evolució,
cosa contraproducent,
està pagant molta gent
s'excés de circulació.

Això està ben a la vista
i tothom n'està enterat,
que justament mos ha tocat
donar pas a s'autopista.

Que com feroç cap de vent,
sense forma d'aturar-lo,
va semblant sa destrucció
i en es seu pas tot va caiguent.

Moltes finques desgraciades.
Altres han desaparegut.
Igual sort també han tengut,
parets, i vinyes ben cuidades.

Causa pena veure-ho.
Abres, cases i casetes,
tot s'en va a fer punyetes
sense cap contemplació.

De llebeig cap a gregal
aqueixa autopista va,
i per allà on passarà
farà destrossa, farà mal.

En es pròxim temps que ve,
a Santa Maria tendrem,
una nafra grossa ferm,
en es terreny santamarier.

Aquí hi ha tres santamariers, (*)
per s'autopista afectats
i estan tots tres ben empipats,
d'haver tengut aquest revés.

Jo mai m'ho hauria pensat,
va dir l'amo en Pere, un dia;
que aquest trosset tan ben cuidat
i que tants d'anys l'he llaurat,
una autopista el me prendria.

Com jo, molta gent s'exclama,
perquè això és un gran desbarat.
A mi es com si m'haguessin tirat
un mac a s'os de sa cama.

L'amo en Pau li contestà,
enfadat i tot furiós:
Així como vos queixau vos,
jo també me puc queixar.

Vaig comprar una finqueta,
d'uns avanços que tenia,
i poc a poc i quant poria,
hi vaig fer una caseta.

Era sa meua il·lusió.
Quant es temps m'ho permetia,
cap a sa caseta partia
perque allà sempre hi tenia
algun treball que fer-ló.

Sa caseta ja està esbucada.
Un munt de escombros sols hi ha;
i perquè ho pugui anar a mirar,
a una vorera l'han tirada.

Vos don tota sa raó
per lo que tots dos heu dit

va dir, l'amo en Miqueló,
perque també un servidor,
de lo mateix n'he estat servit.

Però jo no ho veig igual,
baix d'es meu punt de vista,
perquè crec que s'autopista
serà un bé general.

Aqueixes coes perllongades
que a sa carretera hem de sofrir,
ja les ha arribat es seu fi,
perque s'hauràn acabades.

Ara així ja no tendrem
ets embossos que hi havia.
Tots podrem fer més via
i més prest arribarem.

Quant l'amo en Pere el va sentir
li respongué determinat:
Vos sou un homo adinerat
i comprenc que penseu així,
perque teniu més propietat.
Si un tros vos han expropiat
en teniu més per anar-hi.

Deis que es bona s'autopista
per fer anar es cotxos aviat.
Jo dic, que per trencar-se es cap
i perdre es món de vista.

L'amo en Pau, tot afligit:
Amb s'autopista no m'hi pos.
Jo només dic que es peix gros
sempre se menja es petit.

Tomeu Grau
Agost de 1990.

(*)(Imaginaris)

JOAN FORTEZA CAMPINS

Instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
bombes submergides

Carrer Bartomeu Pasqual, 4 A - Tel. 62 09 39

qualitat balear s.l.

DISTRIBUIM ELS LICORS DE SANTA MARIA
I ELS VINS DE BINISSALEM

Rei Sanxo, 3

Tels. 14 00 17 - 62 01 66